

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ
ИЛМИЙ ДАРАЖАЛАР БЕРУВЧИ DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03
РАҚАМЛИ ИЛМИЙ КЕНГАШ АСОСИДАГИ БИР МАРТАЛИК
ИЛМИЙ КЕНГАШ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ

ДАВЛЯТОВ ВАЛИШЕР ХАКИМЖАНОВИЧ

**АДВОКАТУРА ИНСТИТУТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА
АДВОКАТЛИК ТУЗИЛМАЛАРИ ВА ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ
ОРГАНИНИНГ ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИ МАСАЛАЛАРИ**

12.00.07 – Суд ҳокимияти. Прокурор назорати. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятини
ташқил этиш. Адвокатура

**Юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси
АВТОРЕФЕРАТИ**

Тошкент – 2020

Фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати мундарижаси
Оглавление автореферата диссертации доктора философии (PhD)
Contents of the abstract of the dissertation of the Doctor of Philosophy (PhD)

Давлятов Валишер Хакимжанович

Адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик
тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми
масалалари 3

Davlyatov Valisher Khakimjanovich

Issues of the legal status of advocacy structures and self-governing body in
improving the institute of advocacy..... 25

Давлятов Валишер Хакимжанович

Вопросы правового статуса адвокатских формирований и органа
самоуправления при совершенствовании института адвокатуры..... 43

Эълон қилинган ишлар рўйхати

Список опубликованных работ
List of published works 47

**ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ
ИЛМий ДАРАЖАЛАР БЕРУВЧИ DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03
РАҚАМЛИ ИЛМий КЕНГАШ АСОСИДАГИ БИР МАРТАЛИК
ИЛМий КЕНГАШ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК УНИВЕРСИТЕТИ

ДАВЛЯТОВ ВАЛИШЕР ХАКИМЖАНОВИЧ

**АДВОКАТУРА ИНСТИТУТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА
АДВОКАТЛИК ТУЗИЛМАЛАРИ ВА ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ
ОРГАНИНИНГ ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИ МАСАЛАЛАРИ**

12.00.07 – Суд ҳокимияти. Прокурор назорати. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятини
ташқил этиш. Адвокатура

**Юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси
АВТОРЕФЕРАТИ**

Тошкент – 2020

Фалсафа доктори (PhD) диссертацияси мавзуси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссиясида В2020.1.PhD/Yu353 рақами билан рўйхатга олинган.

Диссертация иши Тошкент давлат юридик университетида бажарилган.

Диссертация автореферати уч тилда (ўзбек, инглиз, рус (резюме) Илмий кенгаш веб-саҳифасида (www.tsul.uz) ва «Ziyonet» ахборот-таълим порталида (www.ziyonet.uz) жойлаштирилган.

Илмий раҳбар:

Саломов Баҳром
юридик фанлар доктори

Расмий оппонентлар:

Тулаганова Гулчехра Захитовна
юридик фанлар доктори, профессор

Астанов Истам Рустамович
юридик фанлар доктори, доцент

Етакчи ташкилот:

**Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги
қошидаги Юристлар малакасини ошириш
маркази**

Тошкент давлат юридик университети ҳузуридаги DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03 рақамли Илмий кенгаш асосидаги бир марталик Илмий кенгашнинг 2020 йил 6 ноябрь соат 15:00 даги мажлисида бўлиб ўтади (Манзил: 100047, Тошкент шаҳар, Сайилгоҳ кўчаси, 35-уй. Тел.: (99871) 233-66-36; факс: (99871) 233-37-48, e-mail: info@tsul.uz).

Диссертация билан Тошкент давлат юридик университетининг Ахборот-ресурс марказида танишиш мумкин (936-рақам билан рўйхатга олинган). (Манзил: 100047, Тошкент шаҳар, Сайилгоҳ кўчаси, 35-уй. Тел.: (99871) 233-66-36).

Диссертация автореферати 2020 йил «23» октябрда тарқатилди.

(2020 йил «23» октябрдаги 6-рақамли реестр баённомаси).

У.А.Тухташева

Илмий даражалар берувчи бир марталик
Илмий кенгаш раиси, юридик фанлар
доктори, профессор

Д.Г.Камалова

Илмий даражалар берувчи бир марталик
Илмий кенгаш котиби, юридик фанлар
бўйича фалсафа доктори (PhD)

Н.С.Салаев

Илмий даражалар берувчи бир марталик
Илмий кенгаш ҳузуридаги илмий семинар
раиси, юридик фанлар доктори, профессор

КИРИШ (фалсафа доктори (PhD) диссертацияси аннотацияси)

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Дунёнинг барча тараққий этган мамлакатларида адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқий мақомига оид масалалар долзарб аҳамият касб этади. Ҳар бир давлатда инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини самарали ҳимоя қилишда адвокатлик тузилмалари ва адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг асосий ҳамда муҳим вазифани бажариши халқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилмоқда. Хусусан, БМТнинг Жиноятчиликнинг олдини олиш ва ҳуқуқбузарлар билан муомала қилиш тўғрисидаги Саккизинчи конгрессида қабул қилинган «Юристар ролига оид асосий принциплар»¹да адвокатура институтини такомиллаштириш демократик ҳуқуқий тараққиётнинг бирламчи шартларидан эканлиги қайд этилган.

Жаҳонда адвокатларнинг ўз касбий фаолиятини бажариши учун зарур ҳуқуқий майдонни яратиш, адвокатлик тузилмалари ва адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақомини, улар фаолиятини ташкил этиш самарадорлигини оширишга оид илмий тадқиқотларни бажаришга алоҳида аҳамият берилмоқда. Жумладан, адвокатура институтини ривожлантириш, адвокатлик тузилмаларининг ташкилий-ҳуқуқий шакллари такомиллаштириш, юридик хизматлар кўрсатиш бозорида рақобат муҳитини яратишда адвокатура институтининг ролини ошириш, адвокатлик тузилмалари ва адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг ташкилий-ҳуқуқий асосларини белгилаш, адвокатлик фаолиятини лицензиялаш тизимининг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, адвокатлик касбининг ихтисослашувини йўлга қўйиш, адвокатларнинг мустақиллигини ва уларнинг суд процессидаги бошқа иштирокчилар билан тенглигини таъминлаш соҳасида тадқиқотлар ўтказишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Республикамизда адвокатура институти самарадорлигини тубдан ошириш, адвокатларнинг мустақиллигини таъминлаш, адвокатлик тузилмалари ва адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқий мақомини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилиб, адвокатларнинг ўз касбий фаолиятини бажариши учун зарур қонунчилик базасини яратиш бўйича қатор мақсадли чора-тадбирлар амалга оширилди. Шу билан бирга, «адвокатура институтини такомиллаштириш орқали инсон ҳуқуқларини таъминлашни янги босқичга кўтариш зарурлиги, бу тизимнинг ҳуқуқий мақомини кучайтириш, адвокатларнинг ваколатларини кенгайтириш ҳамда адвокатура институтида ҳали ўз ечимини топмаган муаммолар ҳам борлиги»² суд-ҳуқуқ соҳасини ривожлантиришнинг устувор йўналишлари қаторида белгиланиб, мазкур соҳани тадқиқ этиш зарурати мавжудлигидан далолат бермоқда.

¹ <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/basic-principles-on-the-role-of-lawyers/>

² Мирзиёев Ш.М. Конституция ва қонун устуворлиги – ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятининг энг муҳим мезонидир. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 27 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза // Халқ сўзи, 2019 йил 8 декабрь.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг «Адвокатура тўғрисида»ги (1996), «Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида»ги қонунлари (1998), Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2008), «Адвокатура институти самарадорлигини тубдан ошириш ва адвокатларнинг мустақиллигини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2018), «Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида»ги (2020) фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги (2008), «Адвокатлик фаолиятини лицензиялаш ва адвокатлик тузилмаларини ташкил этиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги (2009) қарорлари ҳамда мавзуга оид бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалга оширишда ушбу диссертация тадқиқоти муайян даражада хизмат қилади.

Тадқиқотнинг республика фан ва технологиялари ривожланишининг устувор йўналишларига мослиги. Мазкур тадқиқот республика фан ва технологиялар ривожланишининг I. «Демократик давлатни ва ҳуқуқий жамиятни маънавий-ахлоқий ва маданий ривожлантириш, инновацион иқтисодиётни шакллантириш» устувор йўналиши доирасида бажарилган.

Муаммонинг ўрганилганлик даражаси. Мамлакатимизда адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалалари мустақил тадқиқот объекти сифатида илк маротаба ўрганилди. Мазкур мавзунинг баъзи жиҳатлари айрим ҳуқуқшунос олимларнинг илмий асарлари ва ўқув адабиётларида ёритилган. Хусусан, Ғ.А.Абдумажидов, А.Х.Саидов, М.Х.Рустамбоев, Б.Х.Пулатов, Б.С.Саломов, З.Ф.Иноғомжонова, М.М.Мамасиддиқов, Г.З.Тўлаганова, У.А.Тухташева, Ш.Н.Рўзиназаров, Ф.Ҳ.Отахонов, Е.Н.Никифорова, Л.Б.Хван, С.А.Якубов, Д.Ю.Хабибуллаев, Д.Б.Базарова, Ж.Х.Абдурахмонхўжаев ва бошқаларнинг асарларида муайян даражада ўрганилган.

МДҲга аъзо давлатларда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалаларининг айрим жиҳатлари Г.М.Резник, А.Г.Кучерена, Н.В.Андрианов, А.П.Галоганов, И.С.Яртых, М.Ю.Барщевский, Н.В.Лазарева-Пацкая, О.В.Поспелов, А.Н.Просвиркин, С.А.Деханов, А.И.Яценко ва бошқаларнинг илмий ишларида тадқиқ этилган.

Хорижий олимлар Ю.Хаски (АҚШ), У.Керин (Швеция), Ф.Веннинг (Австрия), В.Хоррер (Германия), Р.Мюллерат (Буюк Британия) ва бошқалар томонидан мазкур мавзунинг муайян масалалари тадқиқ этилган³.

---

³ Бу ва бошқа манбалар диссертациянинг фойдаланилган адабиётлар рўйхатида кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалалари мавзуси шу вақтгача комплекс илмий тадқиқ этилмаган.

Диссертация тадқиқотининг диссертация бажарилган олий таълим муассасасининг илмий-тадқиқот ишлари режалари билан боғлиқлиги. Диссертация мавзуси Тошкент давлат юридик университетининг илмий-тадқиқот ишлари режасига киритилиб, «Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилиш шароитида адвокатура институтини такомиллаштиришнинг устувор йўналишлари» илмий тадқиқотнинг устувор йўналишлари доирасида амалга оширилган.

Тадқиқотнинг мақсади адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми такомиллаштириш бўйича таклифлар ҳамда тавсиялар ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқотнинг вазифалари:

адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалаларига оид илмий тушунча ва категорияларнинг мазмун-моҳиятини очиқ бериш ҳамда тегишли илмий таърифлар бериш;

адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмаларининг юридик мақоми тадқиқ этиш ва уни такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;

адвокатлик тузилмалари сифатида адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмаси, адвокатлик бюроси ва юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақоми такомиллаштиришга оид хулосаларни асослантириб бериш;

хорижий мамлакатларда адвокатлик тузилмалари юридик мақомининг хусусиятларини қиёсий-ҳуқуқий тадқиқ этиш асосида ижобий тажрибани мамлакатимизга татбиқ этиш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш;

Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатаси раиси, унинг ҳудудий тузилмалари раҳбарлари ҳуқуқий мақомининг ташкилий-ҳуқуқий жиҳатларини ёритиш, Конференция, Тафтиш комиссияси ва Бошқарувни шакллантириш тартиби ҳамда улар қаторига Олий малака ва Олий интизом комиссияларини киритиш билан боғлиқ масалаларни таҳлил этиш ҳамда амалий таклифлар ишлаб чиқиш;

хорижий мамлакатларда адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳуқуқий мақомининг ўзига хос жиҳатларини, бу борада уларнинг илғор тажрибасини таснифлаш асосида ўрганиш.

Тадқиқотнинг объекти адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ ижтимоий муносабатлар тизими ҳисобланади.

Тадқиқотнинг предмети адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми

масалаларини ташкилий-ҳуқуқий тартибга солишга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ҳуқуқни қўллаш амалиёти, айрим хорижий мамлакатлар қонунчилиги ва амалиёти ҳамда юридик фанда мавжуд бўлган концептуал ёндашувлар, илмий-назарий қарашлар ва ҳуқуқий категориялардан иборатдир.

Тадқиқотнинг усуллари. Тадқиқот олиб боришда тарихий, тизимли-тузилмавий, қиёсий-ҳуқуқий, мантиқий, аниқ социологик, илмий манбаларни комплекс тадқиқ этиш, индукция ва дедукция, статистик маълумотлар таҳлили, қонун ҳужжатларини шарҳлаш, кузатув ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини ўрганиш каби усуллар қўлланилган.

Тадқиқотнинг илмий янгилиги қуйидагилардан иборат:

айни бир шахснинг кетма-кет икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси бўлиши мумкин эмаслиги асосланган;

адвокатура ва адвокатлик фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тизимлаштириш орқали ягона қонун ҳужжатини – «Адвокатура ва адвокатлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини қабул қилиш зарурлиги асослаб берилган;

Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш бўйича мажлисларида иштирок этишга ва улар юзасидан фикр-мулоҳазалар билдиришга ҳақли эканлиги асослаб берилган;

адвокатлик бюросини таъсис этган адвокат ўз фаолиятини унга мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган турар жойларни адвокатлик бюроси фаолиятида фойдаланиш учун нотурар жойлар тоифасига ўтказиши талаб этилмаслиги асосланган;

адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун тўланадиган давлат божи ставкалари миқдорлари қонун ости ҳужжатлари билан эмас, балки устувор қонун даражасида белгиланиши зарурлиги асослаб берилган.

Тадқиқотнинг амалий натижалари қуйидагилардан иборат:

адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалаларига оид илмий тушунча ҳамда категорияларнинг мазмун-моҳияти очиқ берилди ва тегишли илмий докторинал таърифлар берилган;

адвокатлик тузилмалари сифатида адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмаси, адвокатлик бюроси ва юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақомини янада такомиллаштиришга оид хулосалар асослантирилган;

хорижий давлатларнинг адвокатлик тузилмаларига оид илғор тажрибаси ва ўзига хос жиҳатлари таҳлил этилиб, адвокатлик тузилмаларининг табиати (тижорат, нотижорат ва аралаш) бўйича таклифлар ишлаб чиқилган;

Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси, унинг ҳудудий тузилмалари раҳбарлари ҳуқуқий мақомининг ташкилий-ҳуқуқий

жиҳатлари, Конференция, Тафтиш комиссияси ва Бошқарувни шакллантиришга ҳамда улар қаторига Олий малака ва Олий интизом комиссияларини киритишга оид тавсиялар ишлаб чиқилган;

хорижий давлатлар (Германия, Франция, Грузия, Латвия, Литва, Россия, Беларусь) тажрибасини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси номзодига қўйиладиган талаблар, уни муқобиллик асосида сайлаш, номзодларнинг адвокатура институтини ривожлантиришга қаратилган узоқ ва яқин истиқболга мўлжалланган сайловолди дастурини тақдим этиши зарурлиги, унинг амалдаги ваколат муддатини қисқартириш, Адвокатлар палатасининг ҳудудий тузилмалари раҳбарларини сайлаш тизимини жорий этиш зарурлиги асосланган;

адвокатура ва адвокатлик фаолияти турли хил норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинган бўлиб, улар тизимлаштирилган мазмунга эга эмас. Бу эса уларни амалиётда қўллашда муайян қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Қолаверса, Конституция ва қонун устуворлиги нуқтаи назаридан ва хорижий давлатларнинг бу борадаги илғор тажрибасини инобатга олиб, «Адвокатура ва адвокатлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунини қабул қилиш зарурияти ҳамда унда ифода этилиши лозим бўлган нормалар тавсифланган;

хорижий мамлакатларда адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ҳуқуқий мақомининг ўзига хос жиҳатлари, уларнинг турли моделлари таснифланган;

хорижий давлатларнинг (АҚШ, Канада, Буюк Британия, Россия, Қозоғистон) ўзини ўзи бошқаришга оид илғор тажрибаси ва ўзига хос жиҳатлари миллий адвокатура қонунчилиги билан қиёсий таҳлил этилиб, мамлакатимизда ўзини ўзи бошқариш аломатларига эга ташкилотларнинг ҳуқуқий мақомини ягона қонун ҳужжатида аниқ қилиб белгилаш мақсадида «Ўзини ўзи тартибга солувчи ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни ва унинг тузилишига оид илмий-назарий таклифлар ишлаб чиқилган.

Тадқиқот натижаларининг ишончлилиги. Диссертация тадқиқотининг ҳар бир боби якунида келтирилган хулосалар, шунингдек диссертация ишининг хулосасида ўз аксини топган умумназарий тўхтамлар (қоидалар), қонун ҳужжатларини такомиллаштириш ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини ривожлантириш бўйича ишлаб чиқилган таклифлар суд ҳокимияти, прокурор назорати, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини ташкил этиш ҳамда адвокатура фанида мавжуд бўлган назарий қарашларга, ушбу соҳадаги халқаро ҳужжатлар, хорижий мамлакатлар қонунчилиги, миллий қонунчилик нормаларига, шунингдек ҳуқуқни қўллаш амалиётига асосланганлиги, шу билан бирга, ижтимоий сўров натижаларига кўра (1600 нафар адвокатлар ва 200 нафар талабаларнинг фикрини ўрганиш

учун сўровнома-анкета тарқатилди)⁴ тадқиқот ишидаги ахборот базасининг ишончилиги расмий нашрларда эълон қилинган статистик маълумотлардан, шунингдек монографик тадқиқотларда текширилган ва нашр этилган адабиётлардан фойдаланилганлиги билан белгиланади. Бундан ташқари, тадқиқот ишида муаллиф томонидан 2019 йил октябрь ойида Ўзбекистон Республикасининг Адвокатлар палатасида амалга оширилган стажировка давомида олинган амалиёт материалларидан фойдаланилган.

Тадқиқот натижаларининг илмий ва амалий аҳамияти. Тадқиқот натижасида ишлаб чиқилган илмий хулосалар ҳамда таклифлар адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалаларига оид ташкилий-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи «Адвокатура тўғрисида»ги, «Давлат божи тўғрисида»ги қонунларга тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар тайёрланган, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари Кенгашларининг 2019 йил 26 мартда қабул қилинган 2419–III/КҚ–523–III-сонли Қўшма қарорини ишлаб чиқишда фойдаланилган.

Тадқиқотнинг натижаларидан Ўзбекистон Республикасининг Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари, адвокатлик тузилмаларининг амалий фаолиятини ташкил этишда, талабалар учун турли ўқув ва методик қўлланмалар тайёрлашда, олий таълим муассасалари ҳамда юридик техникумларда «Адвокатура» модулининг маъруза ва семинарларини ўтишда, илмий тадқиқотлар олиб боришда ҳамда кенг миқёсда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш жараёнида фойдаланилиши мумкинлиги билан изоҳланади.

Тадқиқот натижаларининг жорий қилиниши. Адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалалари мавзусидаги тадқиқот иши бўйича олинган илмий натижалар асосида:

айни бир шахснинг кетма-кет икки муддатдан ортиқ Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси бўлиши мумкин эмаслиги ва Адвокатлар палатасининг раиси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг қонун лойиҳаларини муҳокама қилиш бўйича мажлисларида иштирок этишга ҳамда улар юзасидан фикр-мулоҳазалар билдиришга ҳақли эканлиги тўғрисидаги таклифлардан «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишда фойдаланилган (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг 2019 йил 20 майдаги 06/1–06/1853вх–сонли маълумотномаси). Ушбу таклифларнинг қабул қилинганлиги Адвокатлар палатаси раисининг ҳуқуқий мақомини оширишга ва унинг қонун ижодкорлиги жараёнидаги иштирокини мустаҳкамлашга хизмат қилган;

---

⁴ Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг 2019 йил 30 октябрдаги 02-14-2263-сон хати.

адвокатура ва адвокатлик фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тизимлаштириш орқали «Адвокатура ва адвокатлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қабул қилиш зарурлиги ҳақидаги таклиф Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгашининг ва Олий Мажлис Сенати Кенгашининг 2019 йил 26 мартдаги 2419–Ш/КҚ–523–Ш-сонли Қўшма қарори билан тасдиқланган «Йўл харитаси»нинг 45-бандини ишлаб чиқишда фойдаланилган (Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институтининг 2020 йил 22 июндаги 02–09–234-сонли маълумотномаси). Ушбу таклифнинг қабул қилиниши бир нечта қонун ва ўндан ортиқ қонун ости ҳужжатларини тизимлаштириш орқали ягона қонунни қабул қилишга хизмат қилади;

адвокатлик бюросини таъсис этган адвокат ўз фаолиятини ўзига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган турар жойларни адвокатлик бюроси фаолиятида фойдаланиш учун нотурар жойлар тоифасига ўтказиши талаб этилмаслиги тўғрисидаги таклифдан «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишда фойдаланилган (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг 2019 йил 20 майдаги 06/1–06/1853вх-сонли маълумотномаси). Ушбу таклифнинг қабул қилиниши адвокатлик фаолиятини ташкил этишга ҳамда ортиқча бюрократик тўсиқларнинг олдини олишга хизмат қилган.

адвокатлик бюрларини, адвокатлик фирмаларини ва адвокатлар ҳайъатларини давлат рўйхатидан ўтказганлик учун тўланадиган давлат божи ставкалари миқдорлари қонун ости ҳужжатлари билан эмас, балки тўғридан-тўғри қонун даражасида белгиланиши зарурлиги тўғрисидаги таклифлардан «Давлат божи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишда фойдаланилган (Қонунчилик муаммолари ва парламент тадқиқотлари институтининг 2020 йил 11 июндаги 02–09–219-сонли маълумотномаси). Ушбу таклифнинг қабул қилинганлиги адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказиш учун тўланадиган давлат божига оид нормаларни барқарор қонун даражасида белгилашга хизмат қилган.

Тадқиқот натижаларининг апробацияси. Мазкур тадқиқот натижалари 9 та илмий-амалий анжуманда, жумладан, 4 та халқаро, 5 та республика илмий-амалий анжуманларида муҳокамадан ўтказилган.

Тадқиқот натижаларининг эълон қилинганлиги. Диссертация мавзуси бўйича жами 18 та илмий иш, шу жумладан илмий журналларда 9 та (7 та республика ва 2 та хорижий журналларда) илмий мақола чоп этилган.

Диссертациянинг тузилиши ва ҳажми. Диссертация кириш, тўққизта параграфни ўз ичига олган 3 та боб, хулоса, фойдаланилган адабиётлар рўйхати ва иловалардан иборат. Диссертациянинг умумий ҳажми 156 бетни ташкил этади.

ДИССЕРТАЦИЯНИНГ АСОСИЙ МАЗМУНИ

Диссертациянинг **кириш** қисмида (докторлик диссертациясининг аннотацияси) тадқиқот мавзусининг долзарблиги ва зарурати, унинг республика фан ва технологиялари ривожланишининг асосий устувор йўналишларига боғлиқлиги, муаммонинг ўрганилганлик даражаси, мавзунинг диссертация бажарилаётган олий таълим муассасасининг илмий-тадқиқот ишлари билан алоқаси, унинг мақсади ва вазифалари, объекти ва предмети, усуллари, илмий янгилиги ва амалий натижаси, тадқиқот натижаларининг ишончлилиги, илмий ва амалий аҳамияти, жорий қилиниши, апробацияси, эълон қилиниши, диссертациянинг ҳажми ва тузилиши ёритиб берилган.

Диссертациянинг **«Адвокатура институтининг назарий-ҳуқуқий асослари»** деб номланган биринчи бобида адвокатура институтининг ижтимоий-ҳуқуқий табиати, адвокатлик тузилмалари юридик мақомининг ўзига хос хусусиятлари, адвокатура институтида ўзини ўзи бошқаришнинг моҳияти билан боғлиқ масалаларнинг назарий ва амалий жиҳатлари ўрганилди.

Адвокатура – латинча *«advocatus»* сўзидан олинган бўлиб, судда иш юритиш, ҳимояни амалга ошириш ҳамда кенг маънода малакали юридик ёрдам кўрсатиш вазифасини амалга оширувчи касбий бирлашмалардан иборат бўлган алоҳида мақомга эга ижтимоий-ҳуқуқий институт деган маънони англатади. Диссертацияда нафақат адвокатура тушунчаси таҳлил этилган, балки унга алоқадор бир қатор илмий тушунча ва категорияларнинг мазмун-моҳияти очиб берилган ҳамда уларнинг ўзаро фарқли жиҳатлари ва ўхшашликлари таҳлил этилган.

Илмий ишда ҳуқуқшунос олимларнинг (М.Рустамбаев, У.Тухташева, Б.Саломов, А.Воробьев, А.Поляков, Ю.Тихонравов, Н.Андрианов, В.Чиркин) адвокатура институтининг ижтимоий-ҳуқуқий табиатига оид турлича назарий ёндашувлари таҳлил этилиб, адвокатуранинг давлат органлари ва фуқаролик жамияти институтлари билан ўзаро нисбати, умумий ва фарқли жиҳатларининг моҳияти очиб берилган. Бундан ташқари, адвокатуранинг давлат органларидан мустақиллик, тенглик, корпоративлик, ўзини ўзи бошқариш ва молиялаштириш каби принциплари билан ажралиб туриши ҳамда фуқаролик жамияти институтларидан ўзига хос хусусиятлари, хусусан унга аъзоликнинг мажбурийлиги, одил судловнинг муҳим элементи, унинг жамоат бирлашмаси эмас, балки касбий бирлашма эканлиги, аъзолар учун муайян талабларнинг (жумладан, олий юридик маълумотга, юридик мутахассислик бўйича муайян иш стажига эга бўлиш, малака имтиҳонини топшириш, судланмаганлик, адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлиш, қасамёд қабул қилиш, бошқа ҳақ тўланадиган лавозимни эгалламаслик каби шартлар) белгиланганлиги каби асослар билан фарқланиши исботлаб берилди. Шунингдек, илк маротаба «адвокатура» тушунчасига илмий таъриф берилиб, «юридик ёрдам» ва

«юридик хизмат» тушунчаларининг ўзаро нисбати ҳамда фарқли жиҳатлари таҳлил қилиниб, адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органларининг ўзига хос хусусиятлари, белгилари, элементлари ҳамда унга алоқадор бошқа категориялар билан ўзаро нисбати таҳлил этилган.

Мазкур ишда адвокатлик тузилмалари тушунчаси, унинг ҳуқуқий мақоми ва мақсадига оид илмий-назарий масалалар тадқиқ этилиб, қонунчиликда уларни юридик шахсларнинг бирон-бир турига киритиш масаласи аниқ белгиланмаганлиги боис, бу борада ҳуқуқшунос олимларнинг (Б.Саломов, С.Якубов, Л.Хван, Р.Мюллерат, А.Кучерена, А.Галоганов, О.Поспелов) фикр ва мулоҳазалари ўрганилиб, улар билан илмий мунозарага киришилган ҳамда адвокатлик тузилмаларининг ҳуқуқий мақомида оммавий-ҳуқуқий ва хусусий-ҳуқуқий муносабатлар элементлари, шунингдек адвокатлик тузилмаларида адвокатларнинг якка тартибдаги, аъзолик, шериклик ёки ташкилий бўйсунув муносабатларига асосланиши ҳақидаги хулосалар ўз тасдиғини топган.

Илмий ишда адвокатуранинг ташкилий шакллари ва адвокатлик тузилмалари тушунчаларининг ўзаро нисбати ҳамда фарқли жиҳатлари таҳлил этилиб, адвокатуранинг ташкилий шакллари ўз ичига адвокатлик тузилмаларини қамраб олган нисбатан кенг категория эканлиги ва у адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, адвокатларнинг жамоат бирлашмаларини ҳам ўз таркибига олиши ҳақидаги хулосага келинди. Бундан ташқари, адвокатлик тузилмаларининг ҳуқуқий мақоми адвокатура ва фуқаролик қонунчилиги нуқтаи назардан таҳлил этилиб, тадқиқот натижалари асосида истиқболда уларни такомиллаштиришга оид ҳуқуқий нормалар асослантирилди. Хусусан, адвокатура қонунчилигида адвокатлик тузилмаларининг таъсисчилари фақат адвокатлардан иборат бўлиши (БМТнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича умумжаҳон конференциясида 1993 йил 25 июнда қабул қилинган Вена декларацияси ва Ҳаракатлар дастури), Ўзбекистонда хорижий адвокатлик тузилмаларини ташкил этиш, уларнинг ҳуқуқий мақоми, улар томонидан тақдим этиладиган ҳужжатларни адлия органлари томонидан кўриб чиқиш тартиби ва ҳуқуқий асослари, хорижий адвокатларнинг малака имтиҳонини топшириш тартиби ва ҳуқуқий асослари, ўз фаолияти даврида Адвокатлар палатасига аъзо бўлиши, мамлакатимизда хорижий адвокатларнинг фаолият юритиши, улар иштирок этиши мумкин бўлмаган ишлар тоифасига оид нормалар (Россия, Беларусь) аниқ белгиланиши зарур, деган хулоса исботлаб берилди.

Шунингдек фуқаролик қонунчилигида адвокатлик тузилмаларини юридик шахс сифатида нодавлат нотижорат ташкилоти мақомида белгилаш, адвокатлик тузилмаларининг номланишида уларнинг ташкилий-ҳуқуқий шакллари акс этиши зарурлиги, адвокатлик тузилмаларини юридик шахснинг бошқа ташкилий-ҳуқуқий шаклларига ўзгартириш мумкин эмаслиги ҳақидаги нормалар асослантирилди. Шу билан бирга, хорижий мамлакатлар (Германия, Россия, Беларусь) тажрибаси асосида адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказишни соддалаштириш мақсадида уларни рўйхатга

олишнинг рухсат бериш тартибидан давлат хизматлари марказлари орқали хабардор этиш тизимига ўтказиш зарур, деган хулоса ўз тасдиғини топган.

Илмий ишда хорижий мамлакатлар тажрибаси (Германия, Россия, Украина, Қозоғистон) асосида Ўзбекистон Республикасининг «Адвокатура тўғрисида»ги ҳамда «Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида»ги қонунлари ҳамда соҳага оид қонун ости ҳужжатларини тизимлаштириш орқали тўғридан-тўғри амал қилувчи «Адвокатура ва адвокатлик фаолияти тўғрисида»ги Қонунини қабул қилиш ва унда адвокатлик мақоми, адвокатнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, адвокатлик фаолиятини ташкил этиш, адвокатура соҳасида давлат органларининг ваколатлари, Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари ҳуқуқий мақоми, улар раҳбарларининг ваколатлари, адвокатлик тузилмалари шакллари, адвокатларнинг ижтимоий ва касбий ҳимояси, адвокатлик фаолиятининг кафолатлари, юридик ёрдам тўғрисидаги шартнома ва бошқа муҳим ҳуқуқий нормалар ўз ифодасини топиши зарур, деган хулосага келинди. Бундай қонунлар Германия, Россия, Украина, Қозоғистон каби давлатларда қабул қилинган.

Тадқиқот ишида адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш тушунчаси, унинг мазмун-моҳияти ва бу борада ҳуқуқшунос олимларнинг (Б.Саломов, Г.Резник, М.Барцевский, Л.Хван, В.Ануфриев, С.Гаврилов) турлича ёндашувлари тадқиқ этилиб, адвокатура мустақиллигини таъминлашнинг илмий-назарий ва конституциявий норма таҳлилидан келиб чиқиб, адвокатура институтининг ўзини ўзи бошқарувчи ташкилот эканлиги исботлаб берилган.

Адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш адвокатлар мустақиллигини таъминлашнинг таркибий қисми ҳисобланади. Шу сабабли илмий ишда «адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш» ва «адвокатлар ҳамжамияти» тушунчалари қиёсий таҳлил этилиб, улар нисбатининг мазмун-моҳияти очиқ берилган ҳамда бир-бирига ўхшаш ва ўзига хос фарқли хусусиятлари тадқиқ этилган. Тадқиқот натижаларига асосланган ҳолда илк маротаба юқорида қайд этилган тушунчаларга назарий таъриф берилган.

Диссертацияда мамлакатимизда мустақиллик йилларида адвокатура институтининг давлат органи мақомидан ўзини ўзи бошқариш тизимига эга бўлган адвокатларни бирлаштирувчи ягона марказлашган ташкилот сифатида тадрижий шаклланиши тенденцияси илмий-амалий нуқтаи назардан асослантирилган. Илмий ишда адвокатура институтида ўзини ўзи бошқаришни тўлиқ таъминлаш бошқарувнинг мақбул шакли эканлиги ҳақидаги хулосага келинган. Шу билан бирга, ўзини ўзи бошқариш адвокатуранинг давлат ҳокимияти таъсиридан бутунлай озод этмаслиги, ҳуқуқий ҳужжат орқали давлат ўз таъсирини доимо сақлаб туриши ҳақидаги тўхтамга келинган.

Бундан ташқари, замонавий демократик ҳуқуқий давлатни ривожлантиришда ўзини ўзи бошқариш хусусиятига эга касбий бирлашмаларни нодавлат ноижорат ташкилотлардан фарқлашга ҳамда уларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, уларнинг ҳуқуқий мақоми ва

қонунчилик асосларини янада такомиллаштириш мақсадида мамлакатимизда ўзини ўзи тартибга солиш аломатларига эга ташкилотларнинг ушбу мақомда фаолият кўрсатиши мумкинлигини ягона қонун ҳужжатида аниқ белгилаш, касбий фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тартиб-таомилларининг муқобил ҳуқуқий механизмларини яратиш, шу жумладан уларни бирлашмаларга мажбурий аъзолик институти билан алмаштириш зарур, деган хулосага келинган. Ушбу ишда ўзини ўзи бошқариш хусусиятига эга касбий бирлашмалар фаолиятига давлатнинг аралашувини имкон қадар камайтириш мақсадида хорижий давлатлар (АҚШ, Буюк Британия, Россия, Қозоғистон) тажрибасини ва халқаро ташкилотларнинг (МДХ Парламентлараро Ассамблеяси) тавсияларини инобатга олиб, «Ўзини ўзи тартибга солувчи ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қабул қилиш зарурияти ҳар томонлама асослантириб берилган.

Диссертациянинг иккинчи боби «**Адвокатлик тузилмаларининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш**» деб номланиб, унда адвокатлик тузилмалари сифатида адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмасининг ҳуқуқий мақоми, уларнинг умумий, ўхшаш ҳамда ўзаро фарқли жиҳатлари, адвокатлик бюроси ва юридик маслаҳатхона ҳуқуқий мақомининг хусусиятлари ҳамда хорижий мамлакатларда адвокатлик тузилмаларининг ҳуқуқий мақомига доир масалалар назарий ва амалий жиҳатдан тадқиқ этилган.

Диссертант илмий ишда адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмаси ҳуқуқий мақомининг умумий ва бир-биридан айрим фарқли жиҳатлари қонун ҳужжатлари таҳлили асосида ҳамда бу борадаги ҳуқуқшунос олим ва амалиётчи мутахассислар (Б.Саломов, Г.Резник, О.Поспелов, И.Зайцева, Л.Хван, И.Азизов) билан баҳс-мунозарага киришиб, адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмасининг жамоавий ёндашувга асосланиши, устав ва таъсис (шериклик) шартномаси уларнинг таъсис ҳужжатлари ҳисобланиши, нотурар жойда жойлашиши, нотижорат ташкилот мақомига эгаллиги, ўз ваколатхона ва филиалларини ташкил этиши мумкинлиги, солиқ агенти эканлиги, адвокатлик ҳайъати адвокати таъсис шартномасидан ва адвокатлик фирмаси адвокати шериклик шартномасидан чиққан тақдирда у ўзи иштирок этган даврда юзага келган мажбуриятлар бўйича ишонч билдирувчи шахс ва учинчи шахслар олдида жавобгар бўлиши, уларни тугатиш муассислар (аъзолар, шериклар) қарорига биноан амалга оширилиши каби бир қатор умумий жиҳатлар борлиги, шу билан бирга, адвокатлик фирмаси шериклардан, ҳайъат эса аъзолардан иборат бўлиши, бир тарафи адвокатлик фирмаси бўлган юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги шартнома бўйича айнан бир адвокат эмас, балки фирманинг барча адвокат-шериклари ишонч билдирган шахс олдида жавобгар бўлиши, адвокатлик фирмаси шериклари адвокатлар ҳайъат аъзоларидан фарқли равишда бошқарувчи шерик ёки бошқа шерик билан юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида битим тузган барча ишонч билдирувчи шахслар олдида солидар жавобгар бўлиши, адвокатлик

фирмасида шериклик шартномасининг амал қилиш муддати мавжуд бўлиши, адвокатлар ҳайъати эса, қоида тариқасида, номуайян муддатга ташкил этилиши, адвокатлик фирмасида шериклик шартномаси бекор қилинган пайдан бошлаб адвокатларга юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида шартнома тузиш таъқиқланиши каби хусусиятлари билан фарқланиши асослаб берилган.

Шу билан бирга, адвокатлар ҳайъати адвокатлари ҳайъат мажбуриятлари бўйича, адвокатлар ҳайъати эса унинг адвокатлари мажбуриятлари бўйича жавобгар бўлмаслиги, адвокатлик ҳайъати адвокати таъсис шартномасидан чиққан тақдирда шартномада ўзи иштирок этган даврда юзага келган умумий мажбуриятлар бўйича ишонч билдирувчи шахс ва учинчи шахслар олдида жавобгар бўлиши асосланганди ҳамда хорижий мамлакатлар (АҚШ, Россия) тажрибаси ҳамда халқаро стандартлардан (Юристар ҳамжамияти учун умумий принциплар) келиб чиқиб, адвокатлик фирмасининг шериклари томонидан манфаатлари бир-бирига зид бўлган шахсларга юридик ёрдам кўрсатишга йўл қўйиб бўлмаслиги ҳақидаги тақлиф илгари сурилган.

Диссертацияда адвокатлик тузилмалари сифатида адвокатлик бюроси ва юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақоми тадқиқ этилиб, адвокатлик бюросида адвокатлик фаолиятини амалга оширишнинг ижобий ва салбий жиҳатлари ҳамда унинг мазмун-моҳияти тизимли таҳлил этилиб, уларнинг хусусиятлари асосли тарзда баён этилган.

Диссертантнинг фикрича, адвокатлик бюросида адвокатнинг ўз фаолиятини амалга ошириши чоғида касбий обрўсини кўтариш имкониятининг юқорилиги, сарф-харажатларнинг камлиги ижобий жиҳатлар деб баҳоланса, етарли ишчанлик касбий муҳитнинг мавжуд эмаслиги, сарф-харажатлар яқка шахс – адвокатнинг зиммасида бўлиши, ишонч билдирувчи шахслар нисбатан камроқ бўлиши унинг салбий аломатлари сифатида ажратиб кўрсатилган.

Адвокатлик бюросининг ҳуқуқий мақомида унинг яқка тартибда адвокатлик фаолиятини амалга ошириши белгиланганлиги сабабли уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида давлат томонидан имтиёзли кредитлар, ссудалар ва бошқа имтиёзлар, хусусан, уни давлат рўйхатидан ўтказганлик учун давлат божи ставкаси адвокатлар ҳайъати ва адвокатлар фирмасидан фарқланиши зарурлиги асосланганди. Истиқболда яқка тартибда адвокатлик фаолиятини йўлга қўйган адвокатларни ўзини ўзи банд қилган шахслар рўйхатига киритиш орқали адвокатлик бюросини юридик шахс бўлмаган мақомда белгилаш лозимлиги ҳамда шу соҳадаги миллий қонунчиликни такомиллаштириш бўйича тақлифлар илгари сурилган. Шунингдек, адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказганлик учун давлат божини Адлия органлари ва муассасаларини ривожлантириш жамғармаси ваколатидан Адвокатлар палатасининг ваколатига ўтказиш лозимлиги асосланганди берилган.

Мазкур илмий ишда юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақомини тегишли ҳудуддаги юридик ёрдамга бўлган эҳтиёжни қаноатлантириш ва адвокатлик тузилмаларининг етарлилиги мезонидан эмас, балки аҳолига бепул малакали юридик ёрдам кўрсатиш тизимидан келиб чиқиб белгилаш зарурлиги исботлаб берилган. Бунда бепул малакали юридик ёрдам кўрсатиш тизимини давлатнинг ижтимоий буюртмаси, ҳомийлик хайриялари, халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотларининг молиявий маблағлари ва бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштириш асосида Адвокатлар палатаси томонидан мамлакатимизнинг 204 та туман, шаҳарларида юридик маслаҳатхоналарни ташкил этиш орқали ҳал этиш лозимлиги, бунда юридик маслаҳатхонада «устоз–шогирд» анъанасини йўлга қўйиш, ҳудуддаги ёши улуғ, тажрибали адвокатлар ҳамда адвокатурага кириб келган ёш адвокатларни жалб этиш ғояси илгари сурилган. Бундан ташқари, юридик маслаҳатхона учун хизмат хоналарини тегишли ҳудудий адлия органлари ёки давлат хизматлари марказлари ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари биноларига ижара тўловининг «ноль» ставкаси асосида жойлаштириш мақсадга мувофиқлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Илмий ишда хорижий мамлакатлар тажрибасини таҳлил қилиш натижасида адвокатлик тузилмалари ҳуқуқий мақомининг ўзига хос жиҳатлари тадқиқ этилиб, уларнинг тижорат (АҚШ, Канада, Швеция), нотижорат (Россия, Украина, Беларусь, Қозоғистон) ва аралаш шаклдаги (Германия, Франция) уч моделга ажратилиши асослантилган. Бунда адвокатлик тузилмаларининг асосий мақсади фойда олишга қаратилганлиги бош мезон сифатида эътиборга олинган.

Диссертациянинг «**Адвокатлар ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш**» деб номланган учинчи бобида Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг бошқарув тизимини, Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари раҳбарлари ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш, хорижий мамлакатларда адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқий мақоми масалалари тадқиқ этилган.

Адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштирмасдан туриб, Адвокатлар палатасининг бошқарув тизими, унинг ҳудудий тузилмалари ва раҳбарлари фаолиятининг самарадорлигига эришиб бўлмайди. Шу боис, адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш тизимида бошқарувнинг ҳокимият ваколатлари тақсимланиши принципи татбиқ этилиши лозимлиги очиб берилган ва айрим ҳуқуқшунос олимлар (В.Хоррер, Б.Саломов) ва амалиётчи мутахассислар (И.Азизов, Н.Хидиров) билан баҳс-мунозарага киришилиб, бир нечта ваколатларнинг айнан бир органда тўпланиб қолиши ўзини ўзи бошқаришнинг мазмун-моҳиятига назарий жиҳатдан мос келмаслиги сабабли адвокатура институтида «бир-бирини тийиш ва ўзаро манфаатлар мувозанатини сақлаш» тизимини жорий этиш мақсадга мувофиқлиги ҳақидаги хулосага келинган.

Диссертантнинг фикрича, Адвокатлар палатасининг амалдаги бошқарув тизими бугунги кун талабларига жавоб бермаслиги, уни замон билан ҳамоҳанг тарзда ривожлантириш, илғор хорижий мамлакатларнинг бой тажрибаси ва халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш зарур. Бунда Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари бошқарув органларининг ҳуқуқий мақоми, ваколат муддатлари, уларни шакллантириш тартиби ва асосларини белгилаш, улар фаолиятида адвокатларнинг ташаббускорлиги ҳамда бевосита иштирокини таъминлаш, касбий ва молиявий фаолиятни назорат қилувчи органлар фаолиятини мустақиллик принципи асосида ташкил этиш зарурлиги ҳақидаги таклифлар илгари сурилган.

Шунингдек, Адвокатлар палатаси бошқарув органлари фаолиятини беш асосий гуруҳга бўлиб тадқиқ этиш, хусусан, биринчидан, Конференциянинг фаолият юритиши ва ваколат муддатлари, иккинчидан, Бошқарув органи таркибини шакллантириш ва янгилаш, учинчидан, Тафтиш комиссиясининг ҳуқуқий мақоми, унинг таркибини шакллантириш ва ваколат муддатини, фаолияти очиқлиги ва шаффофлигини таъминлаш, тўртинчидан, амалдаги малака комиссиясининг ваколатларини тақсимлаш орқали уни иккита алоҳида мустақил тузилмага ажратиш, яъни малака комиссиялари ва интизом комиссияларини ташкил этиш, ушбу комиссиялар аъзолига номзодларга нисбатан қўйиладиган талаблар, уларнинг таркибини шакллантириш, ваколат муддатини белгилаш, бешинчидан, Адвокатлар палатасининг хорижий мамлакатлар адвокатураси билан ҳамкорлик қилиши, халқаро юридик ташкилотларга аъзо бўлишига доир таклифлар илгари сурилган. Шунингдек тадқиқот натижалари асосида Адвокатлар палатасининг Конференцияси, Бошқаруви, Тафтиш комиссияси, Олий малака комиссияси, Олий интизом комиссияси ва уларнинг ҳудудий комиссиялари ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш бўйича адвокатура қонунчилигини ривожлантиришга қаратилган таклифлар илмий асослантирилган.

Диссертантнинг фикрича, Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари раҳбарлари ҳамда уларнинг ўринбосарлари лавозимига сайлаш ва уларни муддатидан олдин лавозимидан озод этиш Адвокатлар палатаси Конференциясининг мутлақ ваколатига тегишли бўлиши, улар лавозимларига номзодлар ҳудудий адвокатлар палаталари томонидан кўрсатилиши, номзодлар тўғрисидаги маълумот ҳамда номзоднинг яқин ва узоқ истиқболга мўлжалланган сайловолди ҳаракат дастурини Конференцияни ўтказишдан камида уч ой олдин Адвокатлар палатасига юбориши ва расмий веб-сайтда адвокатлар муҳокамасига ҳавола этиши ғояси илгари сурилган. Бунда Адвокатлар палатаси раислигига тавсия этиладиган номзодларга нисбатан қўйиладиган талабларни белгилаш, хусусан, камида ўн йиллик адвокатлик иш стажига, ҳаётий, касбий тажрибага ва бошқариш соҳасида муайян иш тажрибасига эга бўлиши зарурлиги илмий асослаб берилган.

Илмий ишда Адвокатлар палатасининг норма ижодкорлиги фаолиятида иштирок этиши масалалари таҳлил этилиб, адвокатлик фаолияти ва суд ишини юритиш билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг лойиҳалари Адвокатлар палатаси билан келишилиши шартлиги ҳақидаги нормаларни қонун даражасида белгилаш лозимлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Мазкур ишда Адвокатлар палатасининг ҳудудий бошқармалари ҳудудийлик принципи асосида ташкил этилганлиги ва алоҳида юридик шахс ҳисобланиши боис уларнинг ташкилий-ҳуқуқий шаклини ўзгартириб, уларни ҳудуддаги адвокатларнинг умумий йиғилиши қарори билан ҳудудий адвокатлар палаталари сифатида қайта ташкил этиш мақсадга мувофиқлиги асослантирилган. Мазкур қоида адвокатура соҳасига оид умумэътироф этилган халқаро ҳужжатлар (Юристар ролига оид асосий принциплар, Юристар ҳамжамиятининг мустақиллик стандартлари) тавсияларига ҳам мос келади. Шунингдек Адвокатлар палатасининг ҳудудий тузилмалари раиси лавозимига тавсия этиладиган номзод беш йиллик адвокатлик иш стажига эга бўлиши, сўнгги икки йил ичида интизомий жавобгарликка тортилмаган бўлиши шартлиги, ҳудудий адвокатлар палатасининг раисини адвокатларнинг умумий йиғилишида очиқ-ошқора, муқобиллик асосида, ёпиқ овоз бериш йўли билан икки йиллик ваколат муддатига сайлаш зарурлиги ўз тасдиғини топган.

Тадқиқот ишида хорижий мамлакатларда адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ масалалар тадқиқ этилиб, уларни оммавий ҳуқуқ ва хусусий ҳуқуқ, руҳсат берувчи ҳамда таъқиқловчи, ихтиёрий аъзолик ва мажбурий аъзолик, ягона касбий ташкилотга бирлашиш ҳамда бир нечта касбий ташкилотга уюшиш асосидаги моделларга ажратиш бўйича таснифлар асослантирилган.

ХУЛОСА

Адвокатура институтини такомиллаштиришда адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақоми масалалари мавзусидаги диссертация бўйича олиб борилган тадқиқот ишлари натижасида назарий ва илмий-амалий аҳамиятга эга бўлган қуйидаги хулосаларга келинди:

I. Адвокатура институтини такомиллаштиришга қаратилган илмий-назарий хулосалар:

1. Илк маротаба «адвокатлик тузилмалари», «адвокатлик тузилмасининг ҳуқуқий мақоми», «адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш», «адвокатлар ҳамжамияти» каби янги илмий тушунча ва категориялар илмий муомалага киритилди.

2. Илмий ишда «адвокатура» тушунчасига муаллифлик илмий таърифи берилди ва адвокатлар ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда адвокатлар ҳамжамиятининг ўзига хос хусусиятлари, белгилари, таркибий элементлари ва бир-биридан фарқли жихатлари илмий жихатдан асослантирилди. Чунончи, «адвокатура» тушунчасига берилган муаллифлик илмий таърифи қуйидагича баён этилди: «Адвокатура – давлат органлари тизими ва

фуқаролик жамияти институтлари таркибига кирмайдиган алоҳида ижтимоий-ҳуқуқий институт бўлиб, жисмоний ва юридик шахсларга юридик ёрдам кўрсатиш учун адвокатлик фаолиятини амалга оширадиган шахслар, уларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, адвокатлик тузилмалари ва жамоат бирлашмаларини ўз ичига олади».

3. Адвокатлик тузилмалари ҳуқуқий мақомининг ўзига хос хусусиятлари, белгилари ва таркибий элементлари сифатида адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмаси, адвокатлик бюроси ҳамда юридик маслаҳатхона фаолияти билан боғлиқ масалалар таҳлил этилиб, «адвокатлик тузилмаси» ва «адвокатлик тузилмасининг ҳуқуқий мақоми» тушунчалари ҳамда уларнинг мақсади илмий-амалий жиҳатдан тавсифланди ва уларга муаллифлик таърифлари берилди. Адвокатлик тузилмаси деганда – жисмоний ва юридик шахсларга юридик ёрдам беришни ташкил этиш мақсадида адвокатлар томонидан тузиладиган ва уларнинг яқка тартибдаги, аъзолик, шериклик ёки ташкилий бўйсунув муносабатларига асосланган нодавлат нотижорат ташкилоти тушунилади. Бундан ташқари, адвокатлик тузилмаларининг асосий мақсади жисмоний ва юридик шахсларга малакали юридик ёрдам кўрсатиш бўлмай, балки адвокатлар фаолиятини самарали ташкил этишдан иборат эканлиги ҳақидаги хулоса асослантириб берилди. Адвокатлик тузилмаларининг ҳуқуқий мақоми деганда – адвокатлик тузилмаларининг қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва мажбуриятлари, уларнинг оммавий-ҳуқуқий ва хусусий-ҳуқуқий муносабатлардаги иштироқи тушунилади. Шунингдек хорижий мамлакатлар тажрибасини таҳлил қилиш натижасида адвокатлик тузилмалари ҳуқуқий мақомининг ўзига хос жиҳатлари тадқиқ этилиб, уларнинг тижорат (АҚШ, Канада, Швеция), нотижорат (Россия, Украина, Беларусь, Қозоғистон) ва аралаш шаклдаги (Германия, Франция) уч моделга ажратилиши исботлаб берилди.

4. «Адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш», «адвокатлар ҳамжамияти» ва «адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органи» тушунчалари, уларнинг ўзаро муносабатлари ҳамда нисбати илмий тадқиқ этиб, ўрганилди. «Адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш» тушунчасига муаллифлик таърифи берилди, унинг моҳияти ва унинг асосий белгилари илмий тадқиқ этилди. Хусусан, адвокатура институтида ўзини ўзи бошқариш деганда – адвокатларнинг белгиланган тартибда сайлаши орқали шаклланган ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан адвокатларнинг касбий муҳим масалаларни биргаликда ҳал этишга, соҳадаги бошқарувни амалга оширишга қаратилган фаолияти тушунилади.

5. Адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш органи сифатида Адвокатлар палатаси ва унинг ҳудудий тузилмалари органларини шакллантиришнинг махсус тартиби ҳамда асосларини қонун ҳужжатларида мустаҳкамлашга оид нуқтаи назарлар назарий ва амалий жиҳатдан асослантирилди. Адвокатларнинг ўзини ўзи бошқариш тизимида бошқарувнинг ҳокимият ваколатлари тақсимланиши принципини татбиқ этган ҳолда Адвокатлар палатаси органлари ўртасида бир-бирининг фаолият доирасига дахл

қилмасликни назарда тутувчи «ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанатини сақлаш» зарур, деган хулоса ўз тасдиғини топди. Бундан ташқари, хорижий мамлакатларда адвокатлар ўзини ўзи бошқариш органларининг ҳуқуқий мақоми билан боғлиқ масалалар тадқиқ этилиб, уларни қуйидаги тартибда:

- 1) оммавий ҳуқуқ ва хусусий ҳуқуқ;
- 2) руҳсат берувчи ва таъқиқловчи;
- 3) ихтиёрий аъзолик ва мажбурий аъзолик;
- 4) ягона касбий ташкилотга бирлашиш ва бир нечта касбий ташкилотга уюшиш асосидаги тўртта моделга ажратиш бўйича таснифлар асослантирилди.

6. Адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмасининг ҳуқуқий мақоми таҳлил этилиб, уларда адвокатларнинг ўзаро мажбуриятлари ва жавобгарлиги хусусиятларидан келиб чиқиб, адвокатлик фирмаси – асосан тадбиркорлик фаолияти субъектларини ҳуқуқий таъминлаш, фуқаролик ва иқтисодий судларга оид ишларда, адвокатлар ҳайъати эса – жиноят ва маъмурий суд ишларида иштирок этиши адвокатлар учун қулай ва самарали, деган хулосага келинди.

II. Адвокатура ва фуқаролик қонунчилигини такомиллаштиришга доир таклифлар: (Тадқиқот натижалари асосида адвокатура ва фуқаролик қонунчилигини такомиллаштириш бўйича ишлаб чиқилган барча таклифлар «Адвокатура институти такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси шаклида диссертация иловасида тўлиқ ўз аксини топган).

1. «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 4¹-моддасининг биринчи қисмини қуйидаги таҳрирда баён этиш таклиф этилган:

«Адвокатлик бюроси адвокатлик фаолиятини яқка тартибда амалга ошириш учун камида уч йиллик адвокатлик стажига эга адвокат томонидан таъсис этиладиган, нодавлат ноижорат ташкилоти бўлган адвокатлик тузилмасидир».

2. «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 4²-моддасини қуйидаги мазмундаги ўн иккинчи қисм билан тўлдириш таклиф этилган:

«Адвокатлик фирмасининг адвокатлари томонидан бир иш бўйича қарама-қарши тарафларга юридик ёрдам кўрсатилиши мумкин эмас».

3. «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қуйидаги мазмундаги 12³-модда билан тўлдириш таклиф этилган:

«12³-модда. Адвокатлар палатасининг органлари

Адвокатлар палатасининг органлари қуйидагилардан иборат:

- 1) Адвокатлар палатасининг Конференцияси;
- 2) Адвокатлар палатасининг Бошқаруви;
- 3) Адвокатлар палатасининг Тафтиш комиссияси;
- 4) Адвокатлар палатасининг Олий малака комиссияси;

5) Адвокатлар палатасининг Олий интизом комиссияси.

Адвокатлар палатасининг аъзолари ушбу органлардаги ўз ишларини адвокатлик фаолияти билан биргаликда олиб бориши мумкин.

Адвокатлар палатаси аъзоси фақат битта Адвокатлар палатаси органига сайланиши мумкин.

Адвокатлар палатаси органларининг тузилиши, фаолият кўрсатиш тартиби, ваколатлари, вазифалари ва функциялари ушбу Қонун ҳамда Адвокатлар палатасининг уставида белгиланади».

4. «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қуйидаги мазмундаги 12¹²-модда билан тўлдириш таклиф этилган:

«12¹²-модда. Норма ижодкорлиги фаолиятида Адвокатлар палатасининг иштироки

Адвокатлик фаолияти ва суд ишини юритиш билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари Адвокатлар палатаси билан келишилиши лозим.

Адвокатлар палатаси норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасининг мазмунига умуман ёки унинг бирор қисмига рози бўлмаган тақдирда норматив-ҳуқуқий ҳужжатни қабул қилувчи органга тегишли хулоса киритишга ҳақли.

Адвокатура институтининг ривожланишига тўсқинлик қилаётган ёки унинг ривожланишини чеклаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек уларни ўз кучини йўқотган деб топиш тўғрисидаги Адвокатлар палатасининг тавсиялари ва ёзма сўровлари қонунда белгиланган муддатларда кўриб чиқилиши, кейинчалик уларни кўриб чиқиш натижалари ҳақида Адвокатлар палатасига асосланган хулосалар юборилиши лозим».

5. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 40-моддасининг учинчи қисмини қуйидаги тахрирда баён этиш таклиф этилган:

«Тижоратчи ташкилот бўлмаган юридик шахс жамоат бирлашмаси, ижтимоий фонд ва мулкдор томонидан молиявий таъминлаб туриладиган муассаса, **адвокатлик тузилмаси** шаклида, шунингдек **қонунчилик**да назарда тутилган бошқа шаклда ташкил этилиши мумкин».

6. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодексини қуйидаги мазмундаги **78¹-модда** билан тўлдириш таклиф этилган:

«78¹-модда. Адвокатлик тузилмалари

Адвокатлик тузилмаси – жисмоний ва юридик шахсларга юридик ёрдам беришни ташкил этиш мақсадида адвокатлар томонидан тузиладиган ва уларнинг яқка тартибдаги, аъзолик, шериклик ёки ташкилий бўйсунув муносабатларига асосланган нодавлат нотижорат ташкилотидир.

Адвокатлар ҳайъати, адвокатлик фирмаси, адвокатлик бюроси ва юридик маслаҳатхона адвокатлик тузилмасининг шакллари дир. Уларнинг номида адвокатлик тузилмасининг шакллари дан бири акс этиши керак.

Адвокатлик тузилмасини тижорат ташкилоти ёки нодавлат нотижорат ташкилотининг бошқа ташкилий-ҳуқуқий шаклига ўзгартириш мумкин эмас».

7. Хорижий мамлакатларнинг (АҚШ, Буюк Британия, Канада, Австралия, Россия, Қозоғистон) адвокатура соҳасига оид қонунчилик тажрибасини тизимли таҳлил этиб, мамлакатимиздаги касбий бирлашмаларнинг ҳуқуқий мақомини мустаҳкамлаш, ушбу соҳадаги мавжуд назарий ва амалий муаммоларни бартараф этиш мақсадида «Ўзини ўзи тартибга солувчи ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қабул қилиш мақсадга мувофиқдир. Мазкур Қонунда ўзини ўзи тартибга солиш турлари (мажбурий ва ихтиёрий), ушбу ташкилотларнинг бошқарув ва ихтисослашган органлари, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, манфаатлар тўқнашуви, уларни рағбатлантириш, уларнинг жавобгарлиги билан боғлиқ ҳуқуқий масалалар ўз ифодасини топиши лозим. Бу эса соҳага оид қонунчилик асосларини тизимлаштириш ва касбий муносабатларда давлатнинг аралашувини камайтириш имконини беради.

III. Адвокатлик тузилмалари ва ўзини ўзи бошқариш органининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштиришга доир ташкилий тавсиялар:

1. Хорижий мамлакатларнинг (Германия, Россия, Беларусь) ижобий тажрибасини инобатга олиб, Ўзбекистонда адвокатлик тузилмаларини давлат рўйхатидан ўтказишни соддалаштириш мақсадида уларни рўйхатга олишнинг рухсат бериш тартибидан уларни давлат хизматлари марказлари орқали хабардор этиш тизимига ўтказиш мақсадга мувофиқ.

2. Юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақомини тегишли ҳудуддаги юридик ёрдамга бўлган эҳтиёжни қаноатлантириш заруратидан ҳамда адвокатлик тузилмалари сонининг етарлилиги мезонидан келиб чиқиб эмас, балки аҳолига бепул малакали юридик ёрдам кўрсатиш тизимига асосланган ҳолда белгилаш зарур. Бунда бепул малакали юридик ёрдам кўрсатиш давлатнинг ижтимоий буюртмаси, ҳомийлик хайриялари, халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотларининг молиявий маблағлари ҳамда бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштириш асосида мамлакатимизнинг 204 та туман ва шаҳарларида юридик маслаҳатхоналар ташкил этиш орқали ҳал қилиш лозим. Юридик маслаҳатхонада «устоз–шогирд» анъанасини йўлга қўйиш, унга ҳудуддаги ёши улуг, тажрибали адвокатларни ҳамда адвокатурага эндигина кириб келган ёш адвокатларни жалб этиш мақсадга мувофиқ.

3. Хорижий мамлакатлар (АҚШ, Германия, Франция, Россия) тажрибаси асосида мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган юридик маслаҳатчилар учун зарур бўлган касб этика қоидаларини ишлаб чиқиш, унга риоя этиш назорат қилинишини таъминлаш, улар фаолиятини услубий жиҳатдан мувофиқлаштириш, касб маҳоратини оширишни йўлга қўйиш мақсадида юридик маслаҳатчилар ташкилотларини Ўзбекистон Республикасининг Адвокатлар палатаси тизимига ўтказиш асослантирилди.

4. Олий интизом комиссияси ва ҳудудий интизом комиссиялари таркибини шакллантириш тартиби ҳамда уларнинг аъзолигига номзодларга

қўйиладиган талаблар ишлаб чиқилди. Унга кўра Олий интизом комиссиясининг таркиби Конференцияда – 7 нафар, ҳудудий интизом комиссияларининг таркиби эса Адвокатлар палатаси ҳудудий тузилмаларининг умумий йиғилишларида – 5 нафар мутлоқ адвокатдан иборат таркибда, икки йил муддатга, яширин овоз бериш йўли билан сайланиши лозим. Бунда Олий интизом комиссияси аъзолигига номзодлар охириги уч йилда интизомий жавобгарликка тортилмаган бўлиши ва етти йилдан кам бўлмаган адвокатлик стажига эга бўлиши, ҳудудий интизом комиссиялари аъзолигига номзодлар эса охириги икки йилда интизомий жавобгарликка тортилмаган бўлиши, етти йилдан кам бўлмаган адвокатлик иш стажига эга бўлиши лозимлиги асослаб берилди.

5. Олий малака комиссияси икки йил муддатга амалдаги каби 9 нафардан иборат таркибда, улардан 4 нафари келишув асосида суд, ижро этувчи ва қонун чиқарувчи органлар вакиллари орасидан ҳамда юридик фанлар бўйича илмий даражага эга бўлган шахслардан шакллантирилиши, мутлоқ кўпчилик қисми эса – адвокатлардан иборат таркибда Конференцияда сайланиши лозим. Бунда адвокатлар охириги уч йилда интизомий жавобгарликка тортилмаган бўлиши, етти йилдан кам бўлмаган адвокатлик стажига эга бўлиши зарур. Бундан ташқари, ҳудудий малака комиссиялари икки йилга амалдаги каби 7 нафардан иборат таркибда, улардан 3 нафари келишув асосида халқ депутатлари вилоят Кенгашлари, умумий юрисдикция судлари, ҳудудий адлия органлари вакиллари, мутлоқ кўпчилик қисми адвокатлардан иборат таркибда Адвокатлар палатасининг ҳудудий тузилмалари умумий йиғилишида сайланиши лозим. Бунда адвокатлар охириги икки йилда интизомий жавобгарликка тортилмаган бўлиши, беш йилдан кам бўлмаган адвокатлик стажига эга бўлиши мақсадга мувофиқ.

6. Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг раиси номзодини яширин овоз бериш йўли билан муқобиллик асосида тўрт йил муддатга Конференцияда сайлаш, ушбу лавозимга номзодларни Адвокатлар палатасининг ҳудудий тузилмалари томонидан камида ўн йиллик адвокатлик иш стажига, қоида тариқасида, ҳаётий, касбий тажрибага ва бошқарув соҳасида иш тажрибасига эга бўлган адвокатлар орасидан кўрсатиш, бунда уларнинг адвокатура институтини такомиллаштиришга қаратилган яқин ва узоқ истиқболга мўлжалланган сайловолди ҳаракат дастурини Конференцияни ўтказишдан камида уч ой олдин Адвокатлар палатасига юбориши ва расмий веб-сайтда адвокатлар муҳокамасига ҳавола этиши зарурлиги исботлаб берилди.

**ONE-TIME SCIENTIFIC COUNCIL UNDER SCIENTIFIC COUNCIL
DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03 ON AWARDING SCIENTIFIC DEGREES
AT TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW**

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

DAVLYATOV VALISHER KHAKIMJANOVICH

**ISSUES OF THE LEGAL STATUS OF ADVOCACY STRUCTURES
AND SELF-GOVERNING BODY IN IMPROVING THE INSTITUTE
OF ADVOCACY**

12.00.07 – Judicial power. Prosecutor supervision. Organization of law enforcement activity.
Advocacy

ABSTRACT
of doctoral thesis (PhD) on legal science

Tashkent – 2020

The theme of the doctor of philosophy (PhD) dissertation was registered at the Supreme Attestation Commission of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan under number B2020.1.PhD/Yu353.

The doctoral dissertation has been prepared at the Tashkent State University of Law.

The abstract of the dissertation is posted in two (Uzbek, English, Russian (summary)) languages on the website of the Scientific Council (www.tsul.uz) and on the website of «Ziyonet» information and educational portal (www.ziyonet.uz).

Scientific consultant:

Salomov Bakhrom
Doctor of Sciences in Law

Official opponents:

Tulaganova Gulchekhira Zakhitovna
Doctor of Sciences in Law, Professor

Astanov Istam Rustamovich
Doctor of Sciences on Law, Docent

The leading organisation:

Lawyers' Training Center under the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan

The defence of the dissertation will be held at 15:00 on 6 November 2020 at the meeting of the one-time Scientific Council on the basis of Scientific Council № DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03 at the Tashkent State University of Law (Address: 100047, Sayilgoh str., 35. Tashkent, Uzbekistan. Phone: (99871) 233-66-36; Fax: (998971) 233-37-48; e-mail: info@tsul.uz).

The doctoral dissertation is available at the Information Resource Centre of the Tashkent State University of Law (registration number 936). (100047, Sayilgoh str., 35. Tashkent, Uzbekistan. Phone: (99871) 233-66-36).

The abstract of the dissertation is distributed on «23» October 2020.

(Registry protocol № 6 dated «23» October 2020).

U.A. Tukhtasheva

Chairwoman of the one-time Scientific Council on the basis of Scientific Council on Awarding Scientific Degrees, Doctor of Sciences in Law, Professor

D.G. Kamalova

Scientific secretary of the one-time Scientific Council on the basis of Scientific Council on Awarding Scientific Degrees, Doctor of Philosophy in Law

N.S.Salaev

Chairman of the Scientific Seminar at the one-time Scientific Council on the basis of Scientific Council on Awarding Scientific Degrees, Doctor of Sciences in Law, Professor

INTRODUCTION (abstract of doctoral thesis (PhD))

Relevance and necessity of the dissertation topic. In all developed countries of the world, the issues of legal status of advocacy structures and self-governing bodies play an important role in improving the institution of advocacy. The international community recognizes that advocacy structures and the self-governing body of lawyers play a key and important role in the effective protection of human rights and interests in each country. In particular, "The principles about the role of lawyers" which was adopted at the Eighth Congress of UN's on Prevention of Crime and Treatment with offenders¹ indicates that the improvement of the institute of advocacy is one of the most important prerequisites for democratic legal development.

In the world, specific attention is paid to creating the necessary legal environment for attorneys to carry out their professional activities, conducting research on the legal status of advocacy structures and the self-governing body of attorneys, improving the efficiency of their organization. In particular, special attention is paid to carrying out research on the development of organizational and legal forms of advocacy structures, creating a competitive environment in the market of legal services by enhancing the role of the institute of advocacy, determination of the organizational and legal basis of self-governing body, legal basis of the licensing the system of advocacy, specialization of the legal profession, the independence of attorneys and equality with other participants of court proceedings.

Special attention in the world is given to carrying out research to create necessary legal environment for conducting professional activities of attorneys, to improve the legal status of advocacy structures and the self-governing body of attorneys, the effectiveness of the organization of advocacy. In particular, a great deal of attention is paid to doing research on the development of the institute of advocacy, organizational and legal forms of advocacy structures, creating a competitive environment in the market of legal services by enhancing the role of the institute of advocacy, determination of the organizational and legal basis of self-governing body of attorneys, improving the legal basis of the the system of licensing the advocacy activity, specialization of attorneys, the independence of attorneys and their equality with other participants of court proceedings.

In our republic particular attention has been paid to radically increasing the efficiency of the institute of advocacy, ensuring the independence of attorneys, strengthening the legal status of advocacy structures and self-governing bodies of attorneys, and certain measures have been adopted to create a legal framework for attorneys to carry out their professional activities. From this point of view, "by improving the institute of advocacy it is necessary to raise the protection of human rights to a new level. Despite a number of actions taken to strengthen the legal status of this system and expand the powers of attorneys, there are also

---

¹ <https://www.un.org/ruleoflaw/blog/document/basic-principles-on-the-role-of-lawyers/>

problems that have not yet been resolved"². For this reason, the research this area is one of the priorities in the development of the judiciary.

This dissertation research will serve to a certain extent in the implementation of the tasks set out in the Constitution of the Republic of Uzbekistan, the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" (1996), the Law "On Guarantees of Advocacy and Social Protection of Attorneys" (1998), the Decrees of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to further reform the institute of advocacy in the Republic of Uzbekistan" (2008), "On measures to radically increase the efficiency of the advocacy and expand the independence of attorneys" (2018), "On adoption of the National Strategy of Uzbekistan on Human Rights" (2020), Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan "On the organization of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan" (2008), "On licensing of advocacy and improving the organization of advocacy structures" (2009) and other legislative acts related to the topic.

Connection of the research with the main priority directions of development of science and technology in the republic. This research was carried out in the framework of the priority direction I. "The spiritual, moral and cultural development of a democratic and legal society, the formation of an innovative economy" of the development of science and technology of the republic.

The extent of analyzes of the problem. In our country the issues of advocacy structures and the legal status of their self-government body in improving the institute of advocacy have been studied for the first time as an object of independent research. Some aspects of this topic are covered in the scientific works and textbooks of some legal scholars. In particular, G.A.Abdumajidov, A.Kh.Saidov, M.X.Rustamboev, B.X.Pulatov, B.S.Salomov, Z.F.Inogomjonova, M.M.Mamasiddiqov, G.Z.Tulaganova, U.A.Tukhtasheva, Sh.N.Ruzinazarov, F.H.Otakhonov, E.N.Nikiforova, L.B.Khvan, S.A.Yakubov, D.Yu.Khabibullaev, D.B.Bazarova, J.Kh.Abdurakhmonxojaev and others studied these issues to a certain extent³.

In the CIS member countries, some aspects of the issues of advocacy structures and the legal status of their self-government body have been studied in the scientific works of G.M.Reznik, A.G.Kucherena, N.V.Andrianov, A.P.Galoganov, I.S.Yartyx, M.Yu.Barshevsky, N.V.Lazareva-Patskaya, O.V.Pospelov, A.N.Prosvirkin, S.A.Dekhanov, A.I.Yatsenko and other scientists.

Foreign scholars Yu.Haski (USA), U.Kerin (Sweden), F.Venning (Austria), V.Horrer (Germany), R.Mullerate (Great Britain) and others studied some issues of the theme.

The issues of advocacy structures and the legal status of their self-government bodies in improving the institution of advocacy in the Republic of Uzbekistan have not yet been studied comprehensively in the Republic of Uzbekistan.

---

² Mirziyoev Sh.M. Ensuring the rule of law and human interests – a guarantee of development of the country and the well-being of the people: a speech at the ceremony dedicated to the 24th anniversary of the Constitution of the Republic of Uzbekistan // Xalq so'zi. 2016. 8 December.

³ These and other sources are listed in the list of references used in the dissertation.

Connection of the dissertation topic with the research works carried out at the higher educational institution. The topic of the dissertation is included in the research plan of the Tashkent State University of Law and is carried out within the priorities of the research "Priorities for improving the institute of advocacy in the context of judicial reform".

The aim of the research is to develop proposals and recommendations on the legal status of advocacy structures and their self-government bodies in improving the advocacy.

Objectives of research:

to disclose the content and essence of scientific concepts and categories related to the legal status of advocacy structures and their self-governing body in the improvement of the institute of advocacy, and to develop appropriate scientific definitions;

to study the legal status of advocacy structures in the improvement of the institute of advocacy and to develop proposals for its improvement;

to justify the conclusions on the improvement of the legal status of the board of attorneys, law firm, advocacy bureau and legal consultation office as advocacy structures;

to develop proposals for the application of positive experience in our country on the basis of a comparative study of the features of the legal status of advocacy structures in foreign countries;

to analyze the organizational and legal aspects of the legal status of the Chairman of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan, heads of its territorial structures, to analyze the issues related to the formation of the Conference, Audit Commission and the Board, including the Higher Qualification and Higher Disciplinary Commissions and to develop practical proposals;

to study the specifics of the legal status of attorneys' self-governing bodies in foreign countries, based on the classification of their best practices in this area.

The object of the research is the system of social relations related to the issues of advocacy structures and the legal status of their self-governing body in improving the institute of advocacy.

The subject of the research is the normative legal acts aimed at organizational and legal regulation of the legal status of advocacy structures and their self-government body, law enforcement practices, legislation and practice in certain foreign countries, as well as conceptual approaches and scientific-theoretical views in legal science.

Research methods. The research used methods such as historical, system-structural, comparative-legal, logical, concrete sociological, comprehensive research of scientific sources, induction and deduction, interpretation of legislation, observation and law enforcement practice.

The scientific novelty of the research is as follows:

justified of the prohibition of the same person being the Chairman of the Chamber of Attorneys for more than two consecutive terms;

justified the need to adopt a single law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy and Advocacy activities" through the systematization of normative legal acts regulating advocacy and advocacy activities;

justified the right of the Chairman of the Chamber of Attorneys to participate in the sessions of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis to discuss draft laws and to comment on them;

justified the right of the attorney who founded the advocacy bureau not to be required to transfer his/her property to the category of non-residential premises for use in the activities of the bureau;

justified the necessity that the amount of the state fee for registering the advocacy structures should be determined only by the law, not by-laws.

The practical results of the research are as follows:

the essence of scientific concepts and categories related to the legal status of advocacy structures and their self-governing body in the improvement of the institute of advocacy has been disclosed and appropriate scientific doctrinal definitions have been developed;

conclusions for further improvement the legal status of the board of attorneys, law firm, advocacy bureau and legal consultation office as advocacy structures have been justified;

the best practices and specifics of advocacy structures in foreign countries have been analyzed and proposals on the nature of advocacy structures (commercial, non-commercial and mixed) have been developed;

the organizational and legal aspects of the legal status of the Chairman of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan, heads of its territorial structures, the formation of the Conference, Audit Commission and the Board, by including in their list the Higher Qualification and Higher Disciplinary Commissions has been suggested;

taking into account the experience of foreign countries (Germany, France, Georgia, Latvia, Lithuania, Russia, Belarus) the requirements for the candidate for the Chairman of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan, his election on an alternative basis, the need for candidates to submit a long-term and short-term election program of the Chamber of Attorneys, shortening the current term of office, the introduction of a system of election of heads of territorial divisions has been justified;

advocacy and advocacy activities are regulated by various normative-legal documents, which do not have a structured content. This poses certain difficulties in their practical application. In addition, in terms of the Constitution and the rule of law, and taking into account the best practices of foreign countries in this area, the need to adopt the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy and Advocacy activities" is justified and the norms to be expressed in it are described;

specific aspects of the legal status of attorneys' self-government bodies in foreign countries, their various models are classified;

taking into account the experience of foreign countries (the USA, Canada, Great Britain, Russia, Kazakhstan) in self-governing and by comparing their specifics aspects, and in order to clearly define the legal status of organizations with

the characteristics of self-government in the country in a single legislation, development of the Law of the Republic of Uzbekistan "On self-regulatory organizations" and scientific-theoretical proposals on its structure has been proposed.

The reliability of the research results. The conclusions given at the end of each chapter of the dissertation research, as well as the general theoretical conclusions (provisions), which are reflected in the conclusion of the dissertation work, the proposals developed to improve the legislative acts and the development of law enforcement practice are determined by the validity of existing in the science of the judiciary, prosecutorial supervision, organization activities of law enforcement agencies and advocacy, doctrinal views, international acts in this area, legislation of foreign countries, national legislation and law enforcement practice, as well as on the result of the sociological survey (1600 attorneys and 200 students were surveyed) the reliability of the data in the dissertation is determined by the use of statistical data published in official publications, as well as the results checked and published in monographs. In addition, the research used internship materials obtained by the author during an internship in the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan in October 2019.

Scientific and practical significance of the research results. The scientific conclusions and proposals developed as a result of the study were used to prepare amendments and additions to the laws "On Advocacy" and "On State Duties", which regulate organizational and legal relations on the legal status of advocacy structures and their self-governing body and in the development of the Joint resolution of the Councils of the Chambers of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan No. 2419–III/JR–523–III of March 26, 2019.

The results of the study can be used in the organization of practical work of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan and its territorial departments, advocacy structures and the preparation of various educational and methodological manuals for students as well as in delivering lectures and seminars on the module "Advocacy" in higher educational organizations and juridical colleges, can be used in further research of the theme and in the process of a large-scale reforms of the judicial system.

The implementation of research results. On the basis of the scientific results obtained on the research work on the issues of legal status of advocacy structures and self-governing bodies in improving the institute of advocacy:

proposals on the prohibition of the same person being the chairman of the Chamber of Attorneys for more than two consecutive terms, the right of the Chairman of the Chamber of Attorneys to participate in the sessions of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis to discuss draft laws and to comment on them were used to amend the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" (Reference of the Committee on Combating Corruption and Judicial Issues of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan No. 06/1–06/1853vx of May 20, 2019). The adoption of these proposals served to improve the legal status of the Chairman of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan and his participation in lawmaking process.

proposal on the need to adopt a single law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy and Advocacy activities" through the systematization of normative legal acts regulating advocacy and advocacy activities was used in the development of the "Road Map" adopted by the the Joint resolution of the Councils of the Chambers of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan No. 2419–III/JR–523–III of March 26, 2019 (Reference of the Legislation and Parliamentary Research Institute No. 02–09–234 of June 22, 2020). The adoption of this proposal serves to adopt a single law by systematizing several laws and more than a dozen by-laws.

proposal on the right of the attorney who founded the advocacy bureau not to be required to transfer his/her property to the category of non-residential premises for use in the activities of the bureau were used in the introduction of amendments and additions to the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" (Reference of the Committee on Combating Corruption and Judicial Issues of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan No. 06/1–06/1853vx of May 20, 2019). The adoption of this proposal served to formalize the activities of attorneys and to avoid excessive bureaucratic hurdles.

proposal on the amount of the state fee for registering the board of attorneys, law firm, advocacy bureau and legal consultation office be determined only by the law, not by by-laws were used to amend the Law of the Republic of Uzbekistan "On State duties" (The Legislation and Parliamentary Research Institute under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan dated 11 June 2020, Reference No. 02–09–219). The adoption of this proposal served to establish at the law level the norms on the state registration of advocacy structures.

Approbation of the research results. The results of this research were discussed at 9 scientific conferences, including 4 international and 5 national scientific conferences.

Publication of research results. A total number of 18 scientific papers on the topic of the dissertation, including 9 (7 national and 2 foreign journals) papers were published.

The volume and structure of the dissertation. The dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusion, list of references and applications. The total volume of the thesis is 156 pages.

MAIN CONTENT OF THE DISSERTATION

In the introduction (abstract of doctor of philosophy (PhD) thesis) highlighted the relevance and need of the topic of the thesis, communications research with the main trends of development of science and technology, the degree of knowledge of the problem, the relation of the subject of the thesis and research works in higher educational institution, the purpose and objectives, object and subject, methods, scientific novelty and practical results, the reliability of the results of the research, scientific and practical significance, the implementation of, approbation and publication of research results, volume and structure of dissertation.

The first chapter of the dissertation is entitled "**Theoretical-legal basis of the institute of advocacy**" and is devoted to the theoretical and legal analysis of the socio-legal nature of the institute of advocacy, the characteristics of the legal status of advocacy structures, the essence of self-government in the institute of advocacy.

Advocacy is derived from the Latin word "advocatus", which means a socio-legal institution with a special status, consisting of professional associations that perform the functions of court proceedings, defense and, in a broad sense, the provision of qualified legal aid. The dissertation analyzes not only the concept of advocacy, but also the content of a number of related scientific concepts and categories, as well as their differences and similarities.

The scientific work analyzes different theoretical approaches of legal scholars (M.Rustambaev, U.Tukhtasheva, B.Salomov, A.Vorobev, A.Polyakov, Yu.Tikhonravov, N.Andrianov, V.Chirkin) on the socio-legal nature of the institute of advocacy, the relationship between advocacy with government agencies and civil society institutions, the essence of the common and different aspects. In addition, it was proved that the institute of advocacy differs from public authorities in terms of independence, equality, corporate governance, self-governance and funding, from civil society institutions, in particular the binding nature of membership, being an important element of justice, and being professional rather than public association as well as by having certain requirements for members (including higher legal education, specific work experience in the legal profession, passing a qualification exam, having no previous convictions, requirement of a license to practice law, taking an oath, not holding any other paid position). Also, for the first time, the concept of "advocacy" was scientifically defined, the relationship and differences between the concepts of "legal aid" and "legal service" and the specific features, characteristics, elements and relationships of advocacy structures and self-governing bodies with other related categories were analyzed.

In this dissertation, the concept of advocacy structures, scientific and theoretical issues related to its legal status and purpose are studied, as their inclusion in any type of legal entity is not clearly defined in the legislation, the views and opinions of legal scholars (B.Salomov, S.Yakubov, L.Khvan, R.Mullerat, A.Kucherena, A.Galoganov, O.Pospelov,) were studied, carried out scientific discussion with them, the conclusion that legal status of advocacy structures have the elements of public-legal and private-legal relations, as well as that the advocacy structures are based on individual, membership, partnership or organizational subordination relations of attorneys were proved.

The study analyzes the relationship and differences between the concepts of organizational forms of advocacy and advocacy structures, and concludes that organizational forms of advocacy are a relatively broad category, including advocacy structures, and include attorneys' self-government bodies, public associations of attorneys. In addition, the legal status of advocacy structures was analyzed in terms of advocacy legislation and civil law, and based on the results of the study, legal norms for their further improvement were substantiated. In particular, the norms that founders of the advocacy structures should be only attorneys (The Vienna Declaration and

Program of Action, adopted at the UN World Conference on Human Rights on June 25, 1993), establishment of foreign advocacy structures in Uzbekistan, their legal status, procedure and legal basis for consideration of documents submitted by them by bodies of Ministry of Justice, procedure and legal basis for passing the qualification examination of foreign attorneys, membership in the Chamber of Attorneys, that activity of foreign attorneys in our country, the category of work in which they cannot participate (Russia, Belarus) should be clearly defined were proved.

The norms about defining the status of advocacy structures as a non-governmental non-profit organization, the need to reflect their organizational and legal forms in the name of advocacy structures, the impossibility of changing advocacy structures to other organizational and legal forms of legal entity in civil legislation were justified. At the same time, based on the experience of foreign countries (Germany, Russia, Belarus), in order to simplify the state registration of law firms, the necessity to transfer them from the registration permit system to the notification system through public service centers was justified.

In the dissertation on the basis of the experience of foreign countries (Germany, Russia, Ukraine, Kazakhstan) the need for adopting the direct law "On advocacy and advocacy activities" by systematizing the norms of the Laws "On Advocacy" and "On guarantees of advocacy and social protection of attorneys" and other legislation, which includes norms on the status of an attorney, the rights and obligations of an attorney, the organization of advocacy, the powers of state bodies in the field of advocacy, the legal status of the Chamber of Attorneys and its territorial structures, the powers of their heads, forms of advocacy structures, social and professional protection of attorneys, guarantees of the activities of attorneys, an agreement on legal aid was justified. Such laws have been adopted in countries such as Germany, Russia, Ukraine, Kazakhstan.

The dissertation studies the concept of self-government in the institute of advocacy, its content and different approaches by legal scholars (B.Salomov, G.Reznik, M.Barshchevsky, L.Khvan, V.Anufriev, S.Gavrilov) and in this regard based on the analysis of the scientific-theoretical and constitutional norm of provision, it has been proved that the institute of advocacy is a self-governing organization.

Self-governance of the institute of advocacy is an integral part of ensuring the independence of attorneys. Therefore, the dissertation provides a comparative analysis of the concepts of "self-government in the institute of advocacy" and "attorneys' community", reveals the essence of their relationship and explores similarities and differences. Based on the results of the study, for the first time a theoretical definition of the above concepts was given.

The dissertation substantiates from a scientific and practical point of view the tendency of the institute of advocacy in our country during the years of independence from the status of a state body to the gradual formation of a single centralized organization uniting attorneys with a system of self-government. The dissertation concludes that full self-governance at the institute of advocacy is an acceptable form of governance. At the same time, it was concluded that self-government does not completely free the institute of advocacy from the influence

of state power, and that the state maintains its influence at all times through a legal document.

In addition, it was concluded that distinguishing self-governing professional unions from non-governmental non-profit organizations in the development of a modern democratic state and supporting them by the state, and further improving their legal status and legal framework in the country by adopting a single law, creating alternative legal mechanisms of licensing procedures for certain types of professional activities, including their replacement by the institution of compulsory membership in associations. In this dissertation, in order to minimize government interference in the activities of self-governing professional unions, taking into account the experience of foreign countries (USA, UK, Russia, Kazakhstan) and the recommendations of international organizations (CIS Interparliamentary Assembly) the need to adopt the Law of the Republic of Uzbekistan "On self-regulatory organizations" was fully justified.

The second chapter of the dissertation is entitled "**Improving the legal status of advocacy structures**" and studies the theoretical and practical issues of the legal status of the board of attorneys, law firm as advocacy structures, their common features and differences, features of legal status advocacy bureaus and legal consultation offices, the issues related to the legal status of advocacy structures in foreign countries.

The author of the dissertation has carried out the analysis of the general and some differences between the legal status of the board of attorneys, law firm, as well as argues with legal scholars and practitioners (B.Salomov, G.Reznik, O.Pospelov, I.Zaytseva, L.Khvan, I.Azizov) that there are a number of common features of the board of attorneys, law firm are based on a collective approach, the charter and the memorandum of association are their constituent documents, are located in a non-residential area, have the status of a non-profit organization, have their own representative office and are able to establish branches, are tax agents, the attorney is responsible to the trustee and third parties for the obligations incurred during the period of its participation in case of withdrawal of the attorney from the memorandum of association and the law firm, the liquidation of the board of attorneys, law firm by the decision of the founders (members, partners). At the same it was justified that the law firm is made up of partners and the board is made up of members, and that not only one attorney, but the all the attorneys of a law firm are jointly liable for the contract on the legal aid before the trustee, unlike the member of the board of the attorneys, the managing partner or other partner of the law firm is jointly liable before any person who concluded a contract on the legal aid, that there is a term for the memorandum of association between the partners, that the board of attorney is established for indefinite time, the prohibition of concluding contract on the legal aid from the time of the termination of the memorandum of association between the partners of the law firm.

At the same time, it was justified that the attorneys of the board are not liable for the obligations of the board and board is not liable for the obligations of its attorneys, if the attorney ends the membership in the board, he will still be liable for the contract before the trustees and third parties, based on the experience of other

countries (USA, Russia) and international standards (General Principles for the Lawyers' Community), it was suggested that the partners of a law firm should not be allowed to provide legal aid to persons with conflicting interests.

The dissertation examines the legal status of the advocacy bureau and legal consultation office as advocacy structures, systematically analyzes the pros and cons of advocacy in the advocacy bureau and its content, and describes their features.

According to the author of the dissertation, the advantages of the advocacy bureau is that the attorney has more possibility to improve his professional reputation and there are low costs, the disadvantages are the lack of a professional environment, the costs are borne individually and the number of trustees is relatively low.

It is justified that since the legal status of the the advocacy bureau provides for its individual advocacy, it is necessary to provide them with preferential loans, credits and other benefits, in particular, the state fee rate for its state registration, which should differ from the board of attorneys and law firm. In the future, it is necessary to establish the advocacy bureau as a non-legal entity by including lawyers who have started their own advocacy activities in the list of self-employed people, and to improve national legislation in this area. It is also justified that the state duty for the state registration of advocacy structures should be transferred from the jurisdiction of the Fund for the Development of Judicial Bodies and Institutions (Ministry of Justice) to the jurisdiction of the Chamber of Attorneys.

This dissertation demonstrates the need to determine the legal status of legal consultation office should be based on the system of free qualified legal aid to the population, rather than on the criteria of meeting the need for legal aid in the relevant area and the adequacy of advocacy structures. At the same time, the Chamber of Advocates should address the system of free qualified legal aid through the establishment of legal consultation offices in 204 districts and cities of the country on the basis of funding from the state social order, sponsorships, international financial institutions and foreign government financial institutions and other sources. The idea of establishing a "mentor-disciple" tradition in the legal consultation office, the involvement of older, experienced lawyers in the region, as well as young lawyers entering the legal profession was put forward. In addition, it was noted that it is advisable to place office space for legal consultation offices in the premises of the relevant territorial bodies of justice or public service centers, as well as local public authorities at a "zero" rate of rent.

As a result of the analysis of the experience of foreign countries, the study of specific aspects of the legal status of advocacy structures is based on their division into three models: commercial (USA, Canada, Sweden), non-profit (Russia, Ukraine, Belarus, Kazakhstan) and mixed (Germany, France). At the same time, it was noticed that the main criterion is that the main purpose of advocacy structures in these countries is to make a profit.

The third chapter of the dissertation is entitled "**Improvement of the legal status of the self-governing body of attorneys**", which studies the improvement of the management system of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan and the legal status of the Chairman of the Chamber and its territorial divisions, the legal status of self-governing bodies of attorneys in foreign countries.

Without improving the legal status of the self-governing body of attorneys, effectiveness in the management system of the Chamber of Attorneys, its territorial structures and its leaders cannot be achieved. Therefore, the principle of separation of powers in the system of self-government of attorneys should be applied, and a discussion was held with some legal scholars (V.Horrer, B.Salomov) and practitioners (I.Azizov, N.Khidirov). It was concluded that it is expedient to introduce a system of "checks and balances" in the institute of advocacy, as the concentration of several powers in one body is theoretically incompatible with the essence of self-government.

According to the dissertation, the current management system of the Chamber of Attorneys does not meet today's requirements, it is necessary to develop it in line with the times, based on the rich experience of developed foreign countries and international standards. At the same time, proposals on defining the legal status, terms of office, procedure and grounds for formation of the Chamber of Attorneys and its territorial structures, ensuring the initiative and direct participation of attorneys in their activities, organizing the activities of professional and financial regulators on the principle of independence were put forward.

The governing bodies of The Chamber of Attorneys should be divided into five main groups, namely, the functioning and term of office of the Conference, secondly, the formation and renewal of the Governing body, and thirdly, the legal status of the Audit Commission, its composition and term of office, and ensuring transparency of its activity, fourthly, by dividing the powers of the current qualification commission into two separate independent structures, namely, the establishment of qualification commissions and disciplinary commissions, requirements for candidates for membership of these commissions, their composition, term of office, fifthly, cooperation of the Chamber of Attorneys with the advocacy of the foreign countries, membership in international legal organizations. Also, based on the results of the study, proposals to improve the legal status of the Chamber of Attorney's Conference, its Board, Audit Commission, Higher Qualification Commission, Higher Disciplinary Commission and their regional commissions were scientifically substantiated.

According to the dissertation, the election and early dismissal of the heads of the Chamber of Attorneys and its territorial divisions and their deputies shall be the exclusive competence of the Conference of the Chamber of Attorneys. It was suggested that the candidates for the head of the territorial divisions and their deputies should be put forward by the territorial divisions, the action plan of the candidates be submitted to the Chamber of Attorneys at least three months before the Conference and referred to the lawyers' discussion on the official website. It is scientifically justified to set requirements for candidates for the Chairman of the Chamber of Advocates, in particular, to have at least ten years of legal and professional experience and certain work experience in the field of management.

The dissertation analyzes the participation of the Chamber of Attorneys in lawmaking activities, emphasizing the need to establish at the legislative level the norms that require draft regulations related to advocacy and litigation to be agreed with the Chamber of Attorneys.

In this dissertation, it is justified that as the territorial divisions of the Chamber of Attorneys are organized on the principle of territoriality and as a separate legal entity, it is expedient to change their organizational and legal form and reorganize them as territorial chambers of attorneys by the decision of the general meeting of attorneys in the region. This rule is also in line with the recommendations of universally recognized international instruments in the field of advocacy (Basic principles for the role of lawyers, Standards of independence of the lawyers' community). Also, the candidate for the position of the chairman of the territorial structures of the Chamber of Attorneys must have five years of experience in advocacy, with no disciplinary action for the last two years. The need to elect the chairman of territorial chamber of attorneys for two-year term on the basis of transparency, alternativeness in the general meeting of attorneys has been confirmed.

The dissertation justifies issues related to the legal status of attorneys' self-government bodies in foreign countries and classifies them into models based on public law and private law, permitting and prohibiting, voluntary membership and compulsory membership, merger into a single professional organization and organization of several professional organizations.

CONCLUSION

As a result of research work on the dissertation on the issues of advocacy structures and the legal status of the self-governing body in improving the institute of advocacy, the following theoretical and scientific-practical conclusions were reached:

I. Scientific and theoretical conclusions aimed at improving the institute of advocacy:

1. For the first time, a new scientific concepts and categories such as "advocacy structures", "legal status of an advocacy structure", "self-government in the institute of advocacy", "attorneys' association" were introduced into scientific circulation.

2. In the dissertation the author gave a scientific definition of the concept of "advocacy" and scientifically substantiated the specific features, characteristics, components and differences of attorneys' self-government bodies and the attorneys' community. In particular, the author's scientific definition of "advocacy" is as follows: "Advocacy is a separate socio-legal institution that is not part of the system of state bodies and civil society institutions and is composed of persons, their self-governing bodies, advocacy structures and public associations which provides legal aid to individuals and legal entities."

3. Issues related to the activities of the board of attorneys, law firm, advocacy bureau and legal consultation office such as their specific features, characteristics and components of the legal status of advocacy structures are analyzed, the concepts of "advocacy structure" and "legal status of advocacy structure" and their purpose were described in practical terms and were given authorial definitions. Advocacy structure is a non-governmental non-profit organization established by attorneys for the purpose of providing legal aid to individuals and legal entities and is based on

their individual, membership, partnership or organizational subordination. In addition, it was concluded that the main purpose of advocacy structures is not only to provide qualified legal aid to individuals and legal entities, but also to effectively organize the activities of attorneys. By the legal status of advocacy structures, we understand the rights and obligations of advocacy structures established by the legislation, their participation in public-private and private-legal relations. By the analysis of the experience of foreign countries and the specifics of the legal status of advocacy structures, it was proved that they can be divided into three models: commercial (USA, Canada, Sweden), non-profit (Russia, Ukraine, Belarus, Kazakhstan) and mixed (Germany, France).

4. The concepts of "self-government in the institute of advocacy", "attorneys' association" and "self-governing body of attorneys", their relationship and ratio were scientifically studied. The concept of "self-government in the institute of advocacy" was defined by the author; its essence and its main features were scientifically studied. In particular, self-government in the institute of advocacy is the activity of attorneys formed by the self-governing bodies formed by the duly election of attorneys, aimed at the collective solution of important professional issues, the implementation of management in the field.

5. The views on strengthening the legislation on the special procedure and basis for the formation of the Chamber of Attorneys and its territorial structures as a self-governing body of attorneys were theoretically and practically substantiated. By applying the principle of separation of powers in the system of self-government of the advocacy, it was concluded that it is necessary to "maintain checks and balances" between the bodies of the Chamber of Attorneys, which don't interfere in each other's activities. In addition, issues related to the legal status of attorneys' self-government bodies in foreign countries are studied and discussed in the following order:

- 1) public law and private law;
- 2) permitting and prohibiting;
- 3) voluntary and compulsory membership;
- 4) classification on the basis of merger into a single professional organization and division into four models based on the merger of several professional organizations.

6. The legal status of the board of attorneys and the law firm is analyzed, based on the nature of the mutual obligations and responsibilities of attorneys and it was concluded that the participation of the law firm - mainly in the legal support of business entities, civil and economic courts, and the board - in criminal and administrative proceedings was convenient and effective for attorneys.

II. Suggestions for improving the advocacy and civil legislation: (All proposals for improving the advocacy and civil legislation are fully reflected in the attachment of the dissertation in the form of a draft law "On amendments and additions to some legislative acts of the Republic of Uzbekistan in connection with the improvement of the advocacy").

1. Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy", It is proposed to state the first part of Article 4¹ in the following edition:

"An advocacy bureau is a non-governmental non-profit organization established by an attorney with at least three years of legal experience to practice law

individually."

2. It is proposed to supplement Article 4² of the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" with the twelfth part as follows:

"Lawyers of a law firm may not provide legal aid to opposing parties in the same case".

3. It is proposed to supplement the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" with Article 12³ as follows:

"Article 12³. Bodies of the Chamber of Attorneys

The bodies of the Chamber of Attorneys are:

- 1) the Conference of the Chamber of Attorneys;
- 2) the Board of the Chamber of Attorneys;
- 3) the Audit Commission of the Chamber of Attorneys;
- 4) the Higher Qualification Commission of the Chamber of Attorneys;
- 5) The Higher Disciplinary Commission of the Chamber of Attorneys.

Members of the Chamber of Attorneys may conduct their work in these bodies in conjunction with advocacy.

A member of the Chamber of Attorneys may be elected to only one body of the Chamber of Attorneys.

The structure, procedure, powers, tasks and functions of the bodies of the Chamber of Attorneys shall be determined by this Law and the Charter of the Chamber of Attorneys".

4. It is proposed to supplement the Law of the Republic of Uzbekistan "On Advocacy" with Article 12¹² as follows:

"Article 12¹². Involvement of the Chamber of Attorneys in law-making activities

Draft regulations related to advocacy and litigation process must be agreed with the Chamber of Advocates.

In case of disagreement with the content of the draft normative legal act in whole or in part, the Chamber of Attorneys shall have the right to submit an appropriate conclusion to the body adopting the normative legal act.

Recommendations and written inquiries of the Chamber of Attorneys on amendments and additions to normative legal acts that hinder or restrict the development of the advocacy, as well as their invalidation, should be considered within the statutory period, followed by conclusions based on the results of their consideration sent to the Chamber of Attorneys»

5. It is proposed to state the third part of Article 40 of the Civil Code of the Republic of Uzbekistan in the following edition:

"A legal entity that is not a commercial organization may be established in the form of a public association, a social fund and an institution financed by the owner, in the form of an **advocacy structure**, as well as in other forms provided by **legislation**."

6. It is proposed to supplement the Civil Code of the Republic of Uzbekistan with **Article 78¹** as follows:

"Article 78¹. Advocacy structures

An advocacy structure is a non-governmental non-profit organization established

by attorneys for the purpose of organizing legal aid to individuals and legal entities and based on their individual, membership, partnership or organizational subordination.

Board of attorneys, law firm, advocacy bureau and legal consultation office are forms of advocacy structure. Their name should reflect one of the forms of advocacy structure.

The structure of advocacy may not be changed to a commercial organization or other organizational and legal form of a non-governmental non-profit organization.”

7. In order to systematically analyze the legislative experience of foreign countries (USA, UK, Canada, Australia, Russia, Kazakhstan) in the field of advocacy, to strengthen the legal status of professional associations in our country, to overcome existing theoretical and practical problems in this field, it is expedient to adopt the Law of the Republic of Uzbekistan "On self-regulatory organizations". This Law should reflect the types of self-regulation (mandatory and voluntary), the governing and specialized bodies of these organizations, their rights and obligations, conflicts of interest, their incentives, legal issues related to their responsibilities. This will help to systematize the legal framework in the field and reduce government interference in professional relations.

III. Organizational recommendations for improving the legal status of advocacy structures and self-government bodies:

1. Taking into account the positive experience of foreign countries (Germany, Russia, Belarus), in order to simplify the state registration of advocacy structures in Uzbekistan, it is expedient to transfer them from the procedure of registration to the system of notification through public service centers.

2. The legal status of the legal consultation office should be determined not on the basis of the requirement to meet the need for legal aid in the relevant area and the adequacy of the number of advocacy structures, but on the basis of a system of free qualified legal aid. At the same time, the provision of free qualified legal aid should be addressed through the establishment of legal consultation offices in 204 districts and cities of the country on the basis of funding from the state social order, sponsorship, international financial institutions and foreign government financial institutions and other sources. In the legal consultation office, it is expedient to establish the tradition of "mentor – disciple", to involve older, more experienced attorneys in the region, as well as young lawyers who have just entered the legal profession.

3. On the basis of the experience of foreign countries (USA, Germany, France, Russia) in order to develop the necessary rules of professional ethics for legal advisers working in our country, to ensure compliance with them, to coordinate their activities, to improve professional skills the transfer of organizations of legal advisers to the system of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan was justified.

4. The procedure for forming the composition of the Higher Disciplinary Commission and territorial disciplinary commissions and the requirements for candidates for their membership have been developed. According to it, the composition of the Higher Disciplinary Commission should be elected by secret ballot at the Conference – 7 attorneys, and the composition of regional disciplinary commissions at the general meetings of the territorial structures of the Chamber of Attorneys – 5 attorneys. Candidates for membership in the Higher Disciplinary

Commission must not have been disciplined in the last three years and have at least seven years of advocacy experience, and candidates for membership in regional disciplinary commissions must not have been disciplined in the last two years and have at least seven years of advocacy experience.

5. The High Qualifications Commission shall be composed of 9 members for a term of two years according to the legislation in force, 4 of whom shall be formed by agreement from the representatives of the judiciary, executive and legislative bodies and persons with a degree in law, and the absolute majority shall be elected by the Conference of Attorneys. In this case, lawyers must not have been subject to disciplinary action in the last three years, and must have at least seven years of attorney's experience. In addition, the regional qualification commissions should be elected for two years at the general meeting of the territorial structures of the Chamber of Attorneys, consisting of 7 members, 3 of them by agreement from representatives of regional councils of people's deputies, courts of general jurisdiction, territorial justice bodies, with the vast majority of attorneys. At the same time, it is advisable that attorneys not have been disciplined in the last two years and have at least five years of experience as an attorney.

6. Election of the candidate for the post of the Chairman of the Chamber of Attorneys of the Republic of Uzbekistan by secret ballot for a term of four years by the Conference, nomination of candidates for this position by the territorial structures of the Chamber of Attorneys from among lawyers with at least ten years of experience in advocacy, as a rule, with life, professional experience and work experience in the field of management and the need to submit a long-term action plan to the Chamber of Attorneys at least three months before the Conference and to the lawyers' discussion on the official website.

**РАЗОВЫЙ НАУЧНЫЙ СОВЕТ НА ОСНОВЕ НАУЧНОГО СОВЕТА
DSc.07/13.05.2020.Уч.22.03 ПО ПРИСУЖДЕНИЮ УЧЕНЫХ СТЕПЕНЕЙ
ПРИ ТАШКЕНТСКОМ ГОСУДАРСТВЕННОМ ЮРИДИЧЕСКОМ
УНИВЕРСИТЕТЕ**

**ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

ДАВЛЯТОВ ВАЛИШЕР ХАКИМЖАНОВИЧ

**ВОПРОСЫ ПРАВОВОГО СТАТУСА АДВОКАТСКИХ
ФОРМИРОВАНИЙ И ОРГАНА САМОУПРАВЛЕНИЯ ПРИ
СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ИНСТИТУТА АДВОКАТУРЫ**

12.00.07 – Судебная власть. Прокурорский надзор. Организация правоохранительной
деятельности. Адвокатура

АВТОРЕФЕРАТ
диссертации на соискание ученой степени
доктора философии по юридическим наукам (PhD)

Тема диссертации доктора философии (PhD) зарегистрирована Высшей аттестационной комиссией при Кабинете Министров Республики Узбекистан за номером B2020.1.PhD/Yu353.

Диссертационная работа выполнена в Ташкентском государственном юридическом университете.

Автореферат диссертации размещен на трех языках (узбекском, английском, русском) на веб-сайте Научного совета (www.tsul.uz) и портале Информационно-образовательной сети «Ziyonet» (www.ziyonet.uz).

Научный руководитель:

Саломов Бахром
доктор юридических наук

Официальные оппоненты:

Тулаганова Гулчехра Захитовна
доктор юридических наук, профессор

Астанов Истам Рустамович
доктор юридических наук, доцент

Ведущая организация:

**Центр повышения квалификации юристов при
Министерстве юстиции Республики Узбекистан**

Защита диссертации состоится 6 ноября 2020 года в 15:00 часов на заседании разового Научного совета на основе Научного совета DSc.07/13.05.2020.Yu.22.03 при Ташкентском государственном юридическом университете (Адрес: 100047, г. Ташкент, улица Сайилгох, 35. Тел.: (99871) 233-66-36; факс: (99871) 233-37-48, e-mail: info@tsul.uz).

С диссертацией можно ознакомиться в Информационно-ресурсном центре Ташкентского государственного юридического университета (зарегистрировано за № 936). (Адрес: 100047, г. Ташкент, улица Сайилгох, 35. Тел.: (99871) 233-66-36).

Автореферат диссертации разослан «23» октября 2020 года.

(протокол реестра № 6 от «23» октября 2020 года).

У.А.Тухташева

Председатель разового Научного совета по присуждению ученых степеней, доктор юридических наук, профессор

Д.Г.Камалова

Секретарь разового Научного совета по присуждению ученых степеней, доктор философии по юридическим наукам (PhD)

Н.С.Салаев

Председатель научного семинара при разовом Научном совете по присуждению ученых степеней, доктор юридических наук, профессор

ВВЕДЕНИЕ (Аннотация диссертации доктора философии (PhD))

Цель исследования состоит в разработке предложений и рекомендаций, направленных на совершенствование правового статуса адвокатских формирований и органа самоуправления при совершенствовании института адвокатуры.

Объектом исследования является система общественных отношений, связанная с правовым статусом адвокатских формирований и органа самоуправления.

Научная новизна исследования состоит в следующем:

обоснована недопустимость занятия должности председателя Палаты адвокатов Республики Узбекистан одним и тем же лицом более двух сроков подряд;

обоснована необходимость принятия единого Закона Республики Узбекистан «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» путем систематизации нормативно-правовых актов, регулирующих адвокатуру и адвокатскую деятельность;

обосновано право председателя Палаты адвокатов Республики Узбекистан участвовать в заседаниях Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан по обсуждению законопроектов и выражать мнения по ним;

обосновано отсутствие необходимости требовать перевода жилого помещения, принадлежащего учредившему адвокатское бюро адвокату на праве собственности, в нежилое помещение для использования в деятельности адвокатского бюро;

обоснована необходимость определения размера ставок государственной пошлины, уплачиваемой за лицензирование адвокатской деятельности, не подзаконными актами, а на уровне закона.

Внедрение результатов исследования. На основе научных результатов, полученных в ходе исследования по теме совершенствования правового статуса адвокатских формирований и органов самоуправления при совершенствовании института адвокатуры:

предложения о недопустимости занятия должности председателя Палаты адвокатов Республики Узбекистан одним и тем же лицом более двух сроков подряд, а также о праве председателя Палаты адвокатов участвовать в заседаниях Законодательной палаты Олий Мажлиса по обсуждению законопроектов и выражать мнения по ним были использованы при внесении изменений и дополнений в Закон Республики Узбекистан «Об адвокатуре» (акт Комитета по противодействию коррупции и судебно-правовым вопросам Законодательной палаты Олий Мажлиса №06/1–06/1853вх от 20 мая 2019 года). Принятие данных предложений послужило повышению правового статуса председателя Палаты адвокатов и закреплению его участия в законотворческом процессе;

предложение о необходимости принятия единого Закона Республики Узбекистан «Об адвокатуре и адвокатской деятельности» путем

систематизации нормативно-правовых актов, регулирующих адвокатуру и адвокатскую деятельность, было использовано при разработке пункта 45 «Дорожной карты», утверждённой Совместным постановлением Кенгаша Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан и Кенгаша Сената Олий Мажлиса Республики Узбекистан № 2419–III/КҚ–523–III от 26 марта 2019 года (акт Института проблем законодательства и парламентских исследований № 02–09–234 от 22 июня 2020 года). Принятие данного предложения послужит принятию единого закона путём систематизации нескольких законов и более десяти подзаконных актов;

предложение об отсутствии необходимости требовать перевода жилого помещения, принадлежащего учредившему адвокатское бюро адвокату на праве собственности, в нежилое помещение для использования в деятельности адвокатского бюро было использовано при внесении изменений и дополнений в Закон Республики Узбекистан «Об адвокатуре» (акт Комитета по противодействию коррупции и судебно-правовым вопросам Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан №06/1–06/1853вх от 20 мая 2019 года). Принятие данного предложения послужило организации адвокатской деятельности и устранению лишних бюрократических барьеров.

предложения о необходимости определения размеров ставок государственной пошлины, уплачиваемой за государственную регистрацию адвокатских бюро, адвокатских фирм и коллегий адвокатов, не подзаконными актами, а напрямую на уровне закона были использованы при внесении изменений и дополнений в Закон Республики Узбекистан «О государственной пошлине» (акт Института проблем законодательства и парламентских исследований №02–09–219 от 11 июня 2020 года). Принятие данного предложения послужило закреплению норм о государственной пошлине, уплачиваемой за государственную регистрацию адвокатских формирований на уровне закона.

ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ИЛМИЙ ИШЛАР РЎЙХАТИ
СПИСОК ОПУБЛИКОВАННЫХ НАУЧНЫХ РАБОТ
LIST OF PUBLISHED SCIENTIFIC WORKS

I бўлим (I часть; I part)

1. Давлятов В.Х. Адвокатлик фаолиятига оид халқаро стандартлар // Advokat. 2018. – №4. – Б.36–38. (12.00.00; № 16);
2. Давлятов В.Х. Адвокатура институтини такомиллаштиришда юридик маслаҳатхонанинг ҳуқуқий мақоми // Ўзбекистон қонунчилиги таҳлили. – №3. 2019. – Б.20–22. (12.00.00; № 9);
3. Давлятов В.Х. Саломов Б. Адвокатура в Узбекистане: настоящее состояние и перспективы развития // Advokat. 2019. – №4. – Б.56–60. (12.00.00; № 16);
4. Давлятов В.Х. Адвокатлик тузилмаларининг юридик табиати ва улар ҳуқуқий мақомининг ўзига хос хусусиятлари // Юридик фанлар ахборотномаси. Илмий-амалий ҳуқуқий журнал. 2020. – № 1. – Б.188–191. (12.00.00; № 20);
5. Давлятов В.Х. Адвокатура институтининг ижтимоий-ҳуқуқий табиати ва унинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш масалалари // Ҳуқуқий тадқиқотлар журнали /Правовые исследования/Journal of Law Research. – Тошкент, 2020. – № 2. – С.44–54. (12.00.00; № 19);
6. Давлятов В.Х. Адвокат “муваффақият гонорари” олиши мумкинми? // Advokat. 2019. – №2. – Б.35–37 (12.00.00; № 16);
7. Davlyatov V.X. Legal Status Of A Legal Consultation Office In The Development Of The Institute Of Advocacy // the American journal of social science and education innovations [Volume-II Issue-IV] [Pages = XL-XLVIII] [2020] (Impact factor № 4.118 – (12) Index Copernicus – 36.43.);
8. Давлятов В.Х. Адвокатлик тузилмаларининг шакли сифатида адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмаси ҳуқуқий мақомининг ўзига хос хусусиятлари // Юрист ахборотномаси – Вестник юриста – Lawyer herald. – № 1 (2020), Б.126–133. (12.00.00; № 23);
9. Davlyatov V.X. Topical Issues Of the Establishment Of The Legal Status Of Advocacy Structures // the American journal of social science and education innovations [Volume-II Issue-VI][Pages = XII-XVIII] [2020] [(Impact factor № 4.118 – (12) Index Copernicus – 36.43.);
10. Давлятов В.Х. Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатаси раисининг ҳуқуқий мақомини такомиллаштириш // “Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар” мавзусидаги республика 17-қўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами. 30 июнь 2020 йил. – Т.: Tadqiqot, 2020. Б.79–81;
11. Давлятов В.Х. Америка Қўшма Штатларида бизнес адвокатуранинг ривожланиши // Инновацион салоҳият мамлакатнинг халқаро инвестицион фаоллигини ривожлантириш омили сифатида” мавзусидаги халқаро илмий-амалий анжуман. – Тошкент, ЖИДУ, – 2020. –

Б.219–221;

12. Давлятов В.Х. Юридическая природа и особенности правового статуса адвокатских формирований // Актуальные проблемы юриспруденции / Сб. ст. по материалам XXXIV междунар. науч.-практ. конф. – № 5 (33). Новосибирск: Изд. ООО «СибАК», 2020. – С. 44–48;

13. Давлятов В.Х. Адвокатлик тузилмалари ҳуқуқий мақомини такомиллаштиришнинг долзарб масалалари. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси – миллий тикланишдан миллий тараққиёт сари ривожланишнинг мустаҳкам ҳуқуқий асоси. Республика илмий конференцияси материаллари тўплами. – Т.: ТДЮУ, 2019. – Б.301–305.

II бўлим (II часть; II part)

14. Давлятов В.Х. Адвокатура институтида ўзини ўзи бошқаришнинг моҳияти. // Мамлакатимизда инсон ҳуқуқларини таъминлашда давлат органлари фаолияти устидан самарали жамоатчилик назорати механизмини ишлаб чиқиш ва такомиллаштириш. Илмий-амалий конференция материаллари тўплами. – Т.: Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси Ҳарбий-техник институти нашриёти, 2018. – Б.300-305.

15. Давлятов В.Х. Адвокатура институтининг ижтимоий-ҳуқуқий табиати ва унинг фуқаролик жамияти билан ўзаро нисбати. // Конституция – инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг муҳим кафолати. Республика давра суҳбати материаллари тўплами. – Т.: ТДЮУ, 2019. – Б.207–211.

16. Davlyatov V.X. Management of corporation: in a case LLC. // Scientific researches for development future. International Conference. Science editor: R. Draut. October, 2018, Conference Proceedings, – p.9–10.

17. Davlyatov V.X. The system of advocateship and management of corporation: foreign experience // 7th International Conference “Science and practice: a new level of integration in the modern world”, October, 2018, Sheffield, UK. – p. 39.

18. Давлятов В.Х. Адвокатлик тузилмаларининг шакли сифатида адвокатлар ҳайъати ва адвокатлик фирмаси ҳуқуқий мақомининг ўзига хос хусусиятлари // Юридик фан ва ҳуқуқни қўллаш амалиётининг долзарб муаммолари. “Ёш олимлар минбари”. Илмий-амалий конференция материаллари. II жилд / Масъул муҳаррир ю.ф.д., проф. М.М.Мамасиддиқов. –Т: “Lesson Press”. – 2020. – Б.42–52.

Автореферат «ТДЮУ Юридик фанлар Ахборотномаси» журнали
таҳририятида таҳрирдан ўтказилиб, ўзбек, инглиз ва рус тилларидаги матнлар
ўзаро мувофиқлаштирилди.

Босишга рухсат этилди: 21.10.2020
Бичими: 60x84 1/8 «Times New Roman»
гарнитурда рақамли босма усулда босилди.
Шартли босма табоғи 3,25. Адади: 100. Буюртма: № 36

100060, Тошкент, Я. Ғуломов кўчаси, 74.
Тел.: +998 90 9722279, www.tiraj.uz

«TOP IMAGE MEDIA»
босмаҳонасида чоп этилди.